

Ramt af PTSD

Catrine Østergaard Guillouët udviklede PTSD efter en voldsom episode på jobbet – et stigende antal socialpædagoger bliver psykisk syge af deres arbejde. Tema om PTSD

18/2015

18. SEPTEMBER

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Jens Nielsen (redaktør), jni@sl.dk
Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk
Steven Leweson (layout), stl@sl.dk

Prik, læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på www.socialpaedagogen.dk/arkiv

Adresse

Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
redaktionen@sl.dk
www.socialpaedagogen.dk

Læserbreve og kronikker

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til redaktionen@sl.dk

Annoncer

Sendes til redaktionen@sl.dk
Se priser, formater, deadlines osv. på www.socialpaedagogen.dk/annoncer

Kommende deadlines

Deadline for læserbreve og stillingsannoncer til 19/2015, der udkommer den 2. oktober, er mandag den 21. september kl. 12. Deadline for stillingsannoncer til 12/2015 er den 2. oktober kl. 12. For tekstsiderannoncer er deadline til 20/2015 onsdag den 30. september.

Redaktionen af 18/2015 er afsluttet den 10.9.2015

Abonnement

Abonnementspris 2015:
969,00 kr. inkl. moms (24 numre)
Løssalg: 48,00 kr. + porto

Oplag

43.445 i perioden
1.7.13-30.6.14

Produktion

Datagraf Communications A/S, Aarhus

Forsidefoto

Ricky John Molloy

Medlem af
DS
Danske
Specialmedier

KOMMENTAR

For de flere og flere socialpædagoger, der arbejder med integration og anti-radikalisering, er mulighederne for succesfuldt arbejde desværre forringet betydeligt med den nye integrationsydelse

Integrationsydelse svækker integrationen

Af Verne Pedersen
Forbunds næstformand

FOTO: THOMAS PRISKORN

Den tidligere regering blev ofte beskyldt for løftebrud. Om det var retfærdigt kan der være mange meninger om. Når det gælder den nye Venstre-regering, så er der i hvert fald et punkt, hvor den til fulde har levet op til deres valgløfte. Desværre.

Det gælder håndsækningen til de flygtninge, der i disse måneder kommer til Danmark. Ikke siden 2. verdenskrig har Europa oplevet så stor en tilstrømning af flygtninge, som vi oplever nu. For mig at se er det afgørende, at vi yder hjælp på et anstændigt niveau til de mange – ofte dybt traumatiserede og svækkede – kvinder, mænd og børn, der kommer til Danmark. Det ligger i det socialpædagogiske DNA, at udsatte mennesker skal have støtte og hjælp til selvhjælp.

En af regeringens allerførste handlinger var at indføre en ny start-hjælp – den såkaldte integrationsydelse. En integrationsydelse der er så lav, at det bliver stort set umuligt at klare dagen og vejen for de flygtninge, der kommer hertil. Og helt sikkert er det, at det bliver vanskeligt at få overskud til at integrere sig og bidrage til det danske samfund.

Det er centralt, at rettigheder og pligter hænger tæt sammen. Vi skal stille krav til os selv og hinanden. Det gælder også mennesker, der i flugten fra krig finder vej til Danmark. Men vi skal give de mennesker en ærlig chance for at kunne bidrage og påtage sig disse pligter. En integrationsydelse, som den regering med hjælp fra resten af blå blok har besluttet, vil være tæt på en halvering af den ydelse, flygtninge tidligere modtog. Det er uanstændigt og uforeneligt med det socialpædagogiske menneskesyn, men mindst ligeså vigtigt er det en næsten sikker garanti for, at flygtninge ikke bliver en del af det danske samfund, men tværtimod bliver marginaliseret.

Særligt hårdt vil det ramme flygtningebørnene. Skal der skæres i familiebudgetterne, så vil det sandsynligvis være fritidsaktiviteterne, der ryger. Fritids- og sportsaktiviteter, hvor der netop dannes venskaber og bygges bro på tværs af kulturer. Integrationsydelsen vil altså i realiteternes verden svække muligheden for integration.

En anden reel bekymring er om den fattigdom, som vil være resultatet af integrationsydelsen, vil anspore til radikalisering. Vi har tidligere set, at kombinationen af traumatiserede forældre og økonomisk pres kan få unge mennesker til at vende sig mod samfundet og søge andre yderligtgående fællesskaber. Her er risikoen for radikalisering desværre reel og noget vi bliver nødt til at sætte forebyggende ind over for. Også her er integration svaret og integrationsydelsen problemet.

For de flere og flere socialpædagoger, der arbejder med integration og anti-radikalisering, er mulighederne for succesfuldt arbejde desværre forringet betydeligt med den nye integrationsydelse. Det er meget beklageligt.

INDHOLD

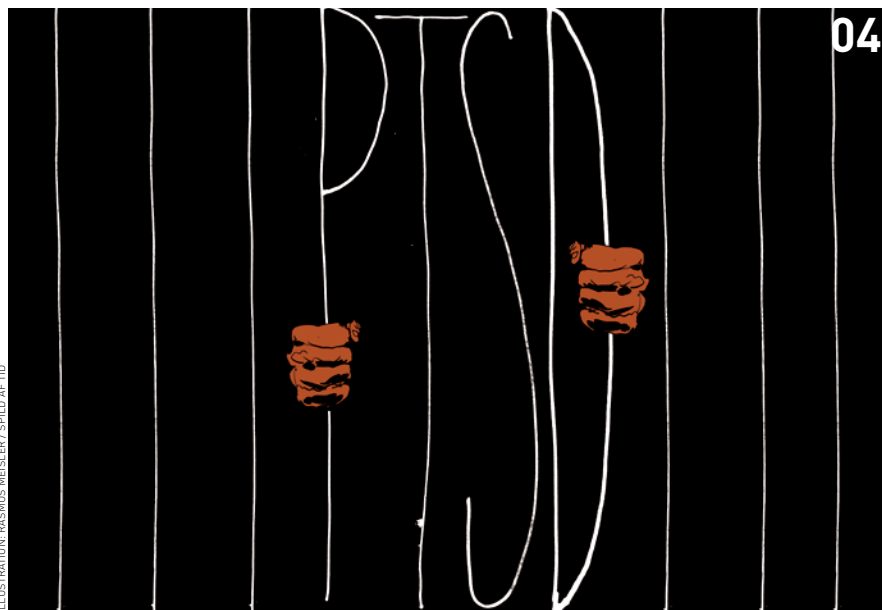

ILLUSTRATION: RASMUS WEISLER / SPILD AF TID

04 PTSD

Det er ikke kun soldater, der risikerer at blive ramt af lidelsen PTSD på grund af belastninger i arbejdslivet. Også socialpædagoger, der udsættes for trusler, slag, spyt og spark, er i farezonen for at udvikle posttraumatisk stress. Nye tal fra Arbejdsskadestyrelsen viser, at stadig flere socialpædagoger bliver psykisk syge af deres arbejde. For at undgå, at medarbejderne udvikler PTSD, er det derfor afgørende, at man på arbejdspladsen forstår, at traumatiske oplevelser kan ramme alle

04 Når traumet bider sig fast**07** Kvælertag vendte op og ned på alt**11** Jeg fik hjælp for sent**12** Det er ikke PTSD når...**13 FAMILIEPLEJERE**

For lidt supervision, mangel på faglig anerkendelse og savnet af frirum – det er nogle af de udfordringer, man står med som familieplejer, og som blev debatteret, da 20 familieplejere mødtes på Familieplejernes dag i Kreds Lillebælt for at diskutere arbejdsmiljø. Samtidig viser en ny evaluering fra KORA, at kun et fåtal af kommunerne har udarbejdet et program for efteruddannelse af plejefamilier – og langt fra alle plejefamilier får tilstrækkeligt med viden og oplysninger om det barn, der skal anbringes

13 Vi vil behandles ligeværdigt**15** Behov for uddannelse og støtte

FOTO: NILS LUND PETERSEN

16 FASTHOLDELSE

Det lignede længe en fyreseddel for Lise Hjortshøj, da hun fik stillet diagnosen fibromyalgi og måtte igennem en længere afprøvning på arbejdspladsen. Målet var fastholdelse – og med fuld opbakning fra arbejdspladsen og god faglig støtte fra Socialpædagogerne er det nu lykkedes Lise Hjortshøj at bevare sit job på Skaboeshus i Nyborg, hvor hun i dag er ansat 16,5 timer om ugen i et fleksjob

16 Fra fyring til fleksjob**21** Spil med åbne kort**22 BESPARELSER**

Bekymring for pædagoguddannelsen

23 VOLDSOFRE

Peter fik ingen erstatning

24 GRAVIDE MISBRUGERE

Debat om tvang

25 MÆRKEDAG

Tid til faglig stolthed

26 LÆSERBREVE

PTSD

Vi taler altså om mennesker, der i situationen mentalt har taget afsked med livet. En sygdom som PTSD kan gribe voldsomt ind i den daglige funktionsevne og livskvalitet

Peder Skov, ledende overlæge, Arbejdsmedicinsk Afdeling, Holbæk Sygehus

Når traumet bider sig fast

Det er ikke kun vejsidebomber og krig, der udløser PTSD. Også trusler, slag, spyt og spark kan føre til, at man udvikler posttraumatisk stress. Nye tal fra Arbejdsskadestyrelsen viser, at stadig flere socialpædagoger bliver psykisk syge af deres arbejde

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Illustration: Rasmus Meisler / Spild af Tid

Et kvælertag, en køkkenkniv og voldsomme verbale trusler vendte for knap ti år siden op og ned på Catrine Østergaard Guillouët's liv. Selvom det ikke var første gang, at hun som socialpædagog blev udsat for vold og trusler, satte netop denne traumatiske oplevelse sig for alvor fast. Catrine Østergaard Guillouët udviklede PTSD (post traumatic stress disorder – på dansk kaldet posttraumatisk belastningsreaktion) og har i dag helt forladt faget i erkendelse af, at hun ikke er i

stand til at arbejde som socialpædagog længere (læs hendes historie på side 7).

PTSD er en psykisk sygdom, der kan opstå efter, at man selv har været involveret i eller vidne til voldsomme eller traumatiske begivenheder. Det kan enten komme direkte i forlængelse af begivenheden, eller sygdommen kan sætte ind uger, måneder eller år efter, at traumet er ophørt. I disse år bliver PTSD først og fremmest kædet sammen med danske krigsveteraner, der bliver psykisk syge af deres oplevelser. Men også socialpædagoger er blandt de faggrupper, som hyppigst udvikler sygdommen.

– Billedet har ændret sig de seneste år, så der nu er en større forståelse for, at folks arbejde kan medføre lidelser som PTSD. Vi ser det i de job, hvor man har risiko for at støde ind i trusler og vold. Det er eksempelvis personer, der arbejder med voldsomt udadreagerende borgere, som også ofte udsætter personalet for gentagne verbale trusler, siger ledende overlæge Peder Skov fra Arbejdsmedicinsk Afdeling, Holbæk Sygehus.

Hvis arbejdet gør dig syg

Nye tal fra Arbejdsskadestyrelsen viser da også, at Socialpædagogernes medlemmer i stigende grad bliver psykisk syge af deres arbejde. Siden 2010, hvor der var 175 anmeldte erhvervssygdomme inden for kategorien psykisk sygdom/gener for socialpædagoger, er tallet steget med 70 pct. og lå i 2014 på 298 anmeldte psykiske erhvervssygdomme – svarende til 73 pct. af alle anmeldte erhvervssygdomme for Socialpædagogernes medlemmer i 2014.

Omkring hver tiende af de anmeldte psykiske erhvervssygdomme i årene fra 2010 til 2014 handler om netop PTSD – i alt 93 socialpædagoger har i den periode ført sager om PTSD i Arbejdsskadestyrelsen, og heraf fik knap halvdelen anerkendt sygdommen med erstatning.

Tendensen mærkes også tydeligt i Socialpædagogernes arbejdsmedicinske team, der lige nu har

Hvad er PTSD?

PTSD (post traumatic stress disorder) er en posttraumatisk belastningsreaktion, man kan udvikle, hvis man har været udsat for voldsomme og traumatiske hændelser. Det kan enten komme direkte i forlængelse af det akutte traume, eller sygdommen kan sætte ind uger eller år efter, at traumet er ophørt.

Udviklingen af PTSD er individuel og kan ramme alle uanset social status, psykisk sårbarhed og køn. Der er stor forskel på, hvordan den enkelte reagerer på traumatiske begivenheder – og to personer udvikler ikke nødvendigvis PTSD af den samme begivenhed.

over 200 verserende sager om erhvervs sygdomme inden for det psykiske område.

– Som socialpædagog er der desværre en risiko for, at du kommer ud for voldsomme situationer, der sætter mekanismer i gang, som i værste fald kan føre til PTSD. Derfor er det vigtigt, at man på arbejdspladsen og i personalegruppen etablerer en kultur, hvor det er legalt at tale om de her ting – og hvor der er forståelse for, at en traumatisk oplevelse kan ramme alle, siger Socialpædagogernes næstformand Marie Sonne.

Samtidig, understreger hun, skal man altid huske på, at socialpædagoger er lige så forskellige som de borgere, de arbejder med.

– Der findes ikke nogen brugsanvisning på, hvornår nok er nok. Hvis man godtager tingene i for lang tid, hvad enten det så er gentagne riv eller verbale udsagn mod én, er det forskelligt fra person til person, hvornår man når grænsen. Og har man ikke helt grundlæggende forståelse for dét på arbejdspladsen, så er der en risiko for, at den enkelte medarbejder går helt ned, fordi vedkommende tager det personligt, føler afmagt og skyld eller tvivler på sine kompetencer og sin faglighed, siger Marie Sonne.

Når det sker for 117. gang

Gentagne trusler og voldelige episoder på jobbet er noget af det, der kan udløse PTSD – og her er socialpædagoger i høj grad i risikogruppen. Ifølge en ny arbejdsmiljøundersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø rammes netop socialpædagoger mere end nogen anden faggruppe af vold på jobbet, idet mere end hver tredje socialpædagog har været udsat for vold inden for det seneste år, mens knap halvdelen har oplevet at blive truet med vold på jobbet.

– For nogle mennesker vil en enkelt voldsom hændelse, fx et voldeligt overfald, udløse en lidelse som PTSD. Det kan være en forholdsvis harmløs hændelse, som udefra måske ikke virker specielt voldsom, men som udgør den dråbe, der får bægre til at flyde over. Hvis man gennem mange år har været udsat for vold og trusler i sit arbejde, så er det måske 117. gang, det sker, at den ansattes personlige grænser overskrides, og at vedkommende ikke kan rumme aggressionerne mere og reagerer med fx at udvikle PTSD, fortæller psykolog og ph.d. Lars Peter Andersen fra Arbejdsmedicinsk Klinik i Herning.

På de arbejdsmedicinske klinikker landet over har arbejdsmedicinere og arbejdspsykologer bl.a. ansvaret for at udrede hvilke påvirkninger de patienter, der kommer ind med psykiatriske diagnoser som fx PTSD, har været udsat for – og tage stilling til, hvorvidt sygdommen skyldes påvirkninger i arbejdet.

– Man diskuterer meget, hvor snæver definitionen på PTSD-diagnosen skal være – netop fordi det

PTSD forekommer i dag i langt højere grad end tidligere, og vi ser en stigning i antallet af arbejdsskader, sygemeldinger og søgning om pension. Det skal man tage alvorligt og tænke ind i forebyggelsen

Michael Danielsen,
chefpsykolog,
Psykiatrifonden

i de tilfælde, hvor der er tale om gentagne ubehagelige hændelser, kan være svært at afgøre, præcis hvad det er, der har udløst sygdommen. Den klassiske definition er, at der skal være tale om en eller flere voldsomme begivenheder, hvor vedkommende har følt sig truet på livet, haft oplevelsen af at skulle dø eller været bange for at blive varigt skadet. Vi taler altså om mennesker, der i situationen mentalt har taget afsked med livet. En sygdom som PTSD kan gribe voldsomt ind i den daglige funktionsevne og livskvalitet, siger Peder Skov.

Frontpersonale i farezonen

I Psykiatrifonden oplever man i disse år en tydelig stigning i antallet af mennesker, der sygemeldes pga. belastningstilstande som fx PTSD.

– PTSD forekommer i dag i langt højere grad end tidligere, og vi ser en stigning i antallet af arbejdsskader, sygemeldinger og søgning om pension. Det skal man tage alvorligt og tænke ind i forebyggelsen. For det vedrører rigtig mange andre faggrupper end bare soldater. Det rammer alle de mennesker, der hver dag håndterer borgere, der på en

eller anden måde skal hjælpes, og som dermed er i farezonen for at blive udsat for trusler eller voldelige eller krænkende hændelser, siger chefpsykolog i Psykiatrifonden Michael Danielsen.

Som udgangspunkt kan PTSD ramme alle mennesker. Men særligt mennesker, der arbejder som frontpersonale, er i farezonen for at udvikle PTSD. Og her er der ifølge Michael Danielsen forskel på, hvordan forskellige faggrupper påvirkes af voldsomme traumatiske oplevelser.

– Den type frontpersonale, der fx arbejder i en bank eller i en kiosk, kan godt udsættes for enkeltstående voldsomme oplevelser, men de har ligesom ikke nogle relationer eller følelser på spil over for dem, der står bag den voldsomme oplevelse. Derimod har den type frontpersonale, som fx arbejder pædagogisk i en institution, nogle helt andre relationer – de har måske over lang tid opbygget tillidsrelationer og er følelsesmæssigt forbundet til de mennesker, der pludselig udsætter dem for en voldsom hændelse. Og der er det et andet reaktionsmønster, der sættes i gang, forklarer han.

Personalet skal klædes på

For at undgå, at medarbejderne udvikler PTSD som følge af traumatiske hændelser på jobbet, handler det i høj grad om at forebygge, at situationen overhovedet når derud. Og her skal fagligheden i spil, lyder det fra Marie Sonne.

– På arbejdspladsen skal man sikre, at personalet har den nødvendige viden og de nødvendige kvalifikationer, kompetencer og ressourcer, der matcher lige netop den målgruppe og de borgere, de arbejder med. Vi skal kort og godt vide, hvad vi har med at gøre – og have de redskaber, der er nødvendige. Man skal ikke som medarbejder risikere at komme ud i en situation, hvor man føler afmagt, siger hun.

Selvom det heldigvis kun er de færreste socialpædagoger, som udvikler PTSD, så er der med det stigende antal arbejdsskadesager inden for det psykiske område god grund til at sætte ind over for arbejdsmiljøet, mener Marie Sonne.

– Et belastet arbejdsmiljø, hvor der ikke er en sund balance mellem medarbejdernes faglighed og den sammensætning af borgere, man arbejder med, øger risikoen for, at nogle ryger helt derud, hvor vi taler om PTSD. Derfor er vi i Socialpædagogerne glade for, at vi på vores kongres i 2014 vedtog arbejdsmiljøprojektet 'Arbejdsmiljø og faglighed går hånd i hånd', siger Marie Sonne og tilføjer, at hun også er meget tilfreds med, at netop det psykiske arbejdsmiljø ved de seneste overenskomstforhandlinger har fået en håndsrækning:

– På det kommunale område etableres der et helt nyt rejsehold, mens der på det regionale område iværksættes ekspertrådgivning. Begge løsninger skal understøtte arbejdspladserne i at håndtere konkrete problemer med psykisk arbejdsmiljø. ■

Symptomer på PTSD

Man har typisk tilbagevendende episoder, hvor man genoplever situationen igen og igen i flashbacks, eller man har mareridt. Andre symptomer er svækket følsomhed, emotionel afstumpning, tilbagetrækning fra andre, glædesløshed, tristhed, irritabilitet, søvnforstyrrelser, angst og selvmordstanker. Man kan også få koncentrationsbesvær, hukommelsestab og søvnproblemer. Kommer man ud for situationer, der minder én om traumet, vil man føle stærkt ubehag.

Hvis PTSD ikke behandles, kan tilstanden blive kronisk. I nogle tilfælde kan PTSD føre til varigt ændrede personlighedstræk, der følger en resten af livet – som et udtryk for, at man er evigt forandret oven på den sjælelige rystelse, man har været udsat for.

Hvor mange har PTSD?

I Danmark er PTSD relativt udbredt. Ca. en femtedel af den danske befolkning kommer ud for alvorlige traumatiske oplevelser, og heraf udvikler 10-20 pct. af kvinderne og 5-10 pct. af mændene PTSD. Det antages at en pct. af befolkningen lider af PTSD, svarende til ca. 50.000 danskere.

På tværs af både fysisk og psykisk sygdom er PTSD den diagnose, som sender flest danskere på førtidspension. Næsten hver tiende af alle danskere, der blev tilkendt førtidspension i 2013, har PTSD.

Kilde: Psykiatrifonden.

PTSD

Kvælertag vendte op og ned på alt

Fire år efter et voldeligt overfald på en specialskole fik Catrine Østergaard Guillouët anerkendt, at hun lider af PTSD. I dag har hun helt skiftet spor i karrieren – i erkendelse af, at hun aldrig vil kunne holde til jobbet som socialpædagog igen

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Foto: Ricky John Molloy

Der var sket et skred. Eleverne på specialskolen for autistiske børn og unge var gennem et par år blevet mere og mere grænsesøgende og udadreagerende, og socialpædagog Catrine Østergaard Guillouët kunne godt mærke,

at hun havde lidt flere af de dage, hvor hun følte sig tyndslidt og udfordret på sin faglighed.

Alligevel var hun aldrig i tvivl om, at hun havde det helt rigtige job – og at hun var god til sit arbejde.

Lige indtil den dag i august 2006, hvor der blev vendt op og ned på alting. Da en 15-årig elev gik i sort midt i madlavningen. En elev som Catrine Østergaard Guillouët var kontaktperson for.

– Jeg sad og lavede administrativt arbejde, da jeg blev kaldt ud i køkkenet af en vikarkollega, fordi den pågældende elev var meget vred og optrådte verbalt truende. Da jeg kom ind i køkkenet, stod han med en stor køkkenkniv og en bunke hakket oksekød og råbte, at han advarede os for sidste gang. Jeg tog med det samme ansvaret for at få afværget konflikten, for der var også andre og yngre elever i køkkenet, fortæller Catrine Østergaard Guillouët, som på det tidspunkt havde været ansat på specialskolen i fem år.

Jeg husker tydeligt, hvordan lægen kiggede mig dybt i øjnene og sagde, at jeg ikke måtte negligere, at jeg havde været i livsfare. Det ramte mig

Det var en kæmpe lettelse af få sat professionelle ord på, hvad der var galt med mig, og hvorfor jeg gik rundt og havde det så dårligt. PTSD er jo ikke synligt for andre, og jeg havde nærmest vænnet mig til at have det skidt, være opfarende og sensitiv og bryde sammen fra det ene øjeblik til det andet

Den 15-årige elev kastede sig over hakkekødet, som han aggressivt æltede mellem hænderne. Pludselig smed han kødet og fór målrettet hen til Catrine Østergaard Guillouët.

– Det gik lynhurtigt. Han tog kvælertag på mig og klemte så hårdt om min hals, at jeg ikke kunne råbe om hjælp. Gudskelov kom der en mandlig kollega forbi på gangen, og han fik mig fri og bad mig om at løbe væk fra køkkenet, fortæller Catrine Østergaard Guillouët.

Hun har mange gange efterfølgende undret sig over de tanker, der gik gennem hendes hoved i de sekunder, overgrebet fandt sted.

– Det er mig, der er den voksne. Det er mig, der er pædagog, så jeg må ikke gøre noget ved ham. Sådan husker jeg, at jeg tænkte, mens jeg sad fast i hans kvælertag. Jeg tror slet ikke, jeg for alvor nåede at blive bange.

Akutøvelser og skadestue

I dag hedder arbejdspladsen hjemmekontor – og 40-årige Catrine Østergaard Guillouët har skiftet pædagogikken ud med kommunikation. Hun har for længst erkendt, at hun aldrig skal tilbage til sit tidligere fag. Det fik overfaldet sat en stopper for.

– Jeg fik hjælp lige med det samme efter overfaldet. Jeg snakkede med både en leder og en psykolog på skolen, og jeg blev bedt om at udføre nogle akutøvelser, hvor jeg ligesom rent fysisk skulle ryste overgrebet af mig ved at slå ud i luften og forestille mig, at jeg slog igen. Men selvom jeg

gjorde alt det, jeg blev bedt om, følte jeg slet ikke, at jeg rent mentalt var med, fortæller hun.

En kollega kørte Catrine Østergaard Guillouët på skadestuen, hvor hun blev undersøgt af en læge.

– Der var ikke sket noget med mig rent fysisk, og selvom jeg græd rigtig meget, gav jeg nok mest udtryk for, at jeg var ok, og at det ikke var så slemt. Men jeg husker tydeligt, hvordan lægen kiggede mig dybt i øjnene og sagde, at jeg ikke måtte negligere, at jeg havde været i livsfare. Det ramte mig.

Alligevel gik der kun få dage, før Catrine Østergaard Guillouët igen mødte op på arbejdspladsen. Ikke mindst på opfordring af sin leder.

– Hun kontaktede mig og bad mig sige et par ord på det forestående personalemøde for at berolige mine bekymrede kolleger med, at jeg var ok. Så jeg følte, at min leder indirekte tog det som en selvfølge, at jeg var hurtigt tilbage.

Oven i det fik Catrine Østergaard Guillouët direkte at vide af sin leder, at eleven jo aldrig kunne finde på at slå hende ihjel.

– Det gav mig virkelig følelsen af, at overfaldet blev negligeret og fejlet ind under gulvtæppet, og at det lå i luften, at jeg lynhurtigt ville være tilbage på jobbet. Det var ligesom en del af arbejdskulturen, at den slags var noget, man skulle kunne holde til. Og jeg var måske blevet lidt for tyndslidt efter nogle år, hvor eleverne blev mere og mere voldsomme og krævende at arbejde med, fortæller hun.

Catrine Østergaard Guillouët blev dog hurtigt sygemeldt igen, fordi hun på ingen måde følte sig klar til at genoptage arbejdet. Hun var herefter væk fra jobbet i omkring to måneder, før hun igen arbejdede på fuld tid – og med samme elev, der overfaldt hende – skoleåret ud.

Kunne ikke genkende mig selv

Oplevelsen af, at voldsomheden i overfaldet og følelsen af at have været i livsfare aldrig rigtig blev anerkendt af arbejdspladsen, har fyldt rigtig meget i det videre forløb for Catrine Østergaard Guillouët. Især den faglige stolthed fik et knæk, husker hun.

– En ting var, at jeg selv var rystet over, hvad der var sket. Men det, der fyldte allermost i mit hoved, var, at jeg ikke var dygtig nok til mit arbejde, og at jeg ikke selv havde formået at håndtere situationen, siger hun.

I perioden efter overfaldet oplevede hun, at følelsen af ikke at slå til som pædagog voksede.

– Jeg var der ligesom bare, men jeg præsterede ikke. Jeg holdt mig mere for mig selv, undgik konfliktsituationer – og gik nok og lagde låg på rigtig mange ting i hverdagen for at bevare facaden. Men inden i mig fyldte det rigtig meget, at jeg ikke

PTSD som erhvervsskade

Posttraumatisk belastningsreaktion, PTSD, kan anerkendes som en arbejds-skade, hvis du som følge af dit arbejde eller de forhold, som arbejdet er foregået under, har været udsat for traumatiske begivenheder eller situationer af kortere eller længere varighed, der var af en exceptionel truende eller katastrofeagtig natur.

For at få diagnosen PTSD skal sygdommen opstå inden for seks måneder efter, at du har været udsat for sådanne begivenheder eller situationer. Det er dog også muligt at få anerkendt forsinket PTSD, hvis symptomerne på PTSD er opstået inden for seks måneder og sygdommen er fuldt ud til stede inden for få år.

PTSD, herunder forsinket PTSD, er lige nu den eneste psykiske sygdom, der er optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme.

Kilde: Arbejdsskadestyrelsen.

Mit visir var mere eller mindre krakeleret, da jeg blev overfaldet. Jeg var bare ikke selv bevidst om, hvor sårbar jeg var blevet i jobbet. Derfor ramte det mig så hårdt

længere følte, jeg var god til mig fag, og at jeg svigtede mine kolleger, hver gang jeg overlod de svære situationer til dem, fortæller Catrine Østergaard Guillouët.

Langsomt ændrede hun også adfærd – både på jobbet og privat.

– Jeg havde lettere ved at fare op og kunne blive så rasende over små bitte ting. Det var lidt som om, jeg fik mere kant. Jeg tog mig selv i at være langt mere kritisk overfor mine kolleger og den måde, vi arbejdede på, hvilket gav en del sammenstød. Også privat observerede jeg, at jeg var mere hidsig og opfarende end normalt, så faktisk kunne jeg slet ikke genkende mig selv.

Dårlig søvn og ondt i maven

Da skoleåret var overstået i sommeren 2007, valgte Catrine Østergaard Guillouët at sige sit job op for i stedet at blive ansat som almindelig pædagog i en SFO. Men efter bare tre måneder måtte hun erkende, at hun på ingen måde var i stand til at passe sit arbejde.

– Jeg havde det rent ud sagt af helvede til. Jeg græd om morgenen, inden jeg skulle af sted, og når jeg cyklede på arbejde, havde jeg fysisk ondt i maven. Jeg sov dårligt om natten og trivedes slet ikke med at tage ansvar for børnene. En dag gik jeg hjem, fordi jeg pludselig blev voldsomt svimmel – og jeg kom aldrig tilbage igen, fortæller hun.

Efter en periode med sygemelding forsøgte hun sig igen med faget, denne gang som tilkaldte vikar på en døgninstitution.

– Jeg havde det lidt sådan, at selvfølgelig kunne jeg holde til at arbejde som socialpædagog, så jeg prøvede virkelig at lade som om, at alt var i orden. Men beboerne var ret voldsomme, og da jeg efter tre uger blev slået i maven, trak jeg stikket. Jeg kunne simpelthen ikke holde til at arbejde i det fag længere.

På det tidspunkt valgte Catrine Østergaard Guillouët at tage kontakt til en socialrådgiver i BUPL, som hun skiftede til fra Socialpædagogerne i forbindelse med sin ansættelse på en specialskole med overenskomst med BUPL. Og det møde satte for alvor gang i tingene.

– Jeg blev sygemeldt med det samme og blev henvist til en psykiater, som efter en ganske kort samtale sagde, at jeg formentlig havde PTSD. Jeg kom hurtigt i medicinsk behandling, og det hjalp markant. Som psykiateren beskrev det for mig, gik jeg rundt med et sår i hjernen, der ikke ville hele, og det sår blev der nu sat et plaster på.

Befriende med en diagnose

For Catrine Østergaard Guillouët var det første gang, at begrebet posttraumatisk belastningsreaktion overhovedet blev nævnt. Og hun husker, hvor befriende det var, at der nu endelig blev stillet en diagnose.

– Det var en kæmpe lettelse af få sat professionelle ord på, hvad der var galt med mig, og hvorfor jeg gik rundt og havde det så dårligt. PTSD er jo ikke synligt for andre, og jeg havde nærmest vænnet mig til at have det skidt, være opfarende og sensitiv og bryde sammen fra det ene øjeblik til det andet.

Hendes sag blev kørt som en arbejdsskadesag. Den blev anerkendt, og i 2010 blev Catrine Østergaard Guillouët bevilget både erstatning og revalidering, hvilket gav hende mulighed for at tage en ny uddannelse. I 2012 afsluttede hun diplomuddannelsen som journalist og har i dag sit eget kommunikationsbureau.

Men selvom helbredet og psyken har det godt, og Catrine Østergaard Guillouët på alle måder lever et normalt liv i dag, har hele forløbet været svært at fordøje.

– Tanken om, at det var mig, der overreagerede, har fyldt alt alt for meget. Det er så destruktiv en følelse af gå rundt med, den der med, at det er mig, der er noget galt med. Der kunne jeg godt have brugt et andet beredskab, som kunne befri mig for skyldfølelsen, siger hun og erkender, at det har taget rigtig lang tid at nå frem til en accept af, at hun aldrig længere skal arbejde i et job, hvor hun har pædagogisk ansvar.

– Jeg husker, at en tidligere leder engang sagde til mig, at man som socialpædagog er nødt til at have et visir bygget op omkring sig. Men mit visir var mere eller mindre krakeleret, da jeg blev overfaldet. Jeg var bare ikke selv bevidst om, hvor sårbar jeg var blevet i jobbet. Derfor ramte det mig så hårdt. ■

Diskuter på facebook

Er du i farezonen?

Hvordan sikrer du, dine kolleger og ledelsen, at der bliver grebet ind i tide for at forhindre PTSD og andre psykiske lidelser? Og hvad skal der efter din mening til for at forebygge bedst muligt?

Deltag i debatten på facebook / se hvordan på www.sl.dk/facebook

Jeg bad om en henvisning til en krisepsykolog, men så sagde min leder bare, at det kunne jeg ikke få. Det var en del af jobbet, at man skulle klare sådan noget

Jeg fik hjælp for sent

Halvandet år efter et voldsomt overfald på sin arbejdsplads er 33-årige Rikke Olsen stadig sygemeldt med PTSD. Hun ville ønske, at hun havde fået relevant og hurtig hjælp

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Selve overfaldet var ikke det værste. Det værste var, at hun ikke fik krisehjælp og opbakning fra arbejdspladsen. Sådan opsummerer 33-årige 'Rikke Olsen' halvandet år efter, at en skizofren mand i ti lange minutter bankede hende med fingerringe af metal. Formet som dødningehoveder.

– Mens det skete kunne jeg på en eller anden mærkelig måde næsten ikke mærke smerterne. Jeg koncentrerede mig bare om at beskytte mit hoved med mine hænder, så han mest slog mig i nakken. På et tidspunkt tænkte jeg: 'Nu dør jeg. Det er sådan, det er at dø'. Så hørte jeg politisirerne, og han stak af, siger hun.

Bagefter fik hun lov til at køre alene hjem med toget, og de næste dage var hun med egne ord som i en osteklokke. Hun boede alene, og arbejdsgiveren havde ikke tænkt på at kontakte hendes venner eller familie, så ingen kom og hjalp hende.

– Jeg kunne ligesom ikke mærke mig selv, og jeg mærkede fx ikke, at jeg var sulten, så jeg fik ikke lavet mad. Efter at have været sygemeldt i tre dage ringede jeg selv til min leder – hun havde ikke kontaktet mig. Jeg bad om en henvisning til en krisepsykolog, men så sagde min leder bare, at det kunne jeg ikke få. Det var en del af jobbet, at man skulle klare sådan noget.

Manglede støtte

Først da Socialpædagogerne gik ind i sagen, fik hun bevilget fem timers psykolog.

I den efterfølgende tid følte Rikke Olsen slet ikke, at hun fik støtte fra arbejdspladsen. Fx hørte hun, at den skizofrene mand allerede næste dag mødte op på dagtilbuddet uden at overfaldet fik nogen som helst konsekvenser for ham.

– Jeg har hørt om andre steder, hvor det fx giver ti dages karantæne at udøve vold mod personalet, og jeg tror, det ville have gjort en forskel for mig. At det blev sagt, at det ikke var i orden, hvad han havde gjort imod mig.

Rikke Olsen magtede slet ikke at vende tilbage til arbejdet, og efter en længere sygemelding blev hun afskediget med fire måneders løn.

Først da der var gået mere end seks måneder, henviste hendes læge hende til en psykiater, der udredte hende og gav hende diagnosen PTSD.

– Jeg har angst, depression, personlighedsforandring, selvmordstanker og hukommelsestab. Ja, jeg har det hele, siger hun.

Kunne være undgået

Ud over de psykiske mén har overfaldet også givet Rikke Olsen en fysisk skade i form af en piske-smældslesion i nakken.

– Den fysiske skade kunne jeg nok ikke have undgået, men jeg er sikker på, at jeg kunne have undgået mange af de psykiske mén, hvis der var blevet taget hånd om mig med det samme. Oplevelsen af at være helt nede uden at få støtte, var faktisk værre end selve overfaldet. Det er så vigtigt, at der bliver givet hurtig og relevant hjælp, og jeg fik den desværre alt for sent.

Takket være medicin har Rikke Olsen det nu noget bedre, men hun døjer med bivirkninger ved medicinen. Hun håber, at hun på lidt længere sigt igen kan arbejde som pædagog – men uden for det psykiatriske område.

Rikke Olsen har søgt en arbejdsskadeerstatning og forventer, at den går igennem. Overfaldsmanden har fået en behandlingsdom. ■

Rikke Olsen optræder under pseudonym.

Sovemedicin eller antidepressiv medicin fjerner måske symptomer – men med medicinsk behandling får man ikke fat på selve årsagen til, at man oplever angst, depression eller søvnproblemer

Casper Aaen, psykolog

Det er ikke PTSD når...

Symptomerne på PTSD kan minde om andre lidelser som depression eller angst, men behandlingen er forskellig. Derfor er det vigtigt at skelne mellem PTSD og andre psykiske tilstande og sygdomme

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Overdrevet arbejdspress, skilsmisse, ulykke, overfald, sygdom eller en voldsom forandring. Det er nogle af ting, vi alle risikerer at støde på i livet – og som kan føre til en akut belastningsreaktion, hvor man er rystet over begivenheden, har svært ved at forstå, hvad der er overgået en, er ængstelig, ked af det og måske vred.

Som udgangspunkt er det helt naturligt at reagere, når man oplever noget voldsomt og traumatisk – og i langt de fleste tilfælde kommer man sig over en akut belastningsreaktion, som tiden går, eller i takt med at problemerne bliver løst. Det fortæller Casper Aaen, psykolog og forfatter til bogen 'Kom over dit livs traume – en selvhjælpsbog til mennesker med PTSD'.

– Det afgørende for, at de akutte belastningsreaktioner ikke udvikler sig til PTSD, er, at man får bearbejdet alle de følelser og tanker, der fylder i tiden efter. At man taler med pårørende, kolleger, leder eller med en professionel behandler om det, der aktuelt er svært. Det kan være med til at forebygge, at den akutte belastningsreaktion udvikler sig til PTSD, siger Casper Aaen.

Udfordringen er dog, at fordi symptomerne på PTSD minder om andre lidelser som depression, stress eller angst, så er der en risiko for, at man ikke fra start sætter ind med den rigtige behandling.

– Ingen medicin kan fjerne den traumatiske oplevelse. Sovemedicin eller antidepressiv

medicin fjerner måske symptomer – men med medicinsk behandling får man ikke fat på selve årsagen til, at man oplever angst, depression eller søvnproblemer. Der skal man lave en helt anden udredning, siger Casper Aaen.

Genoplevelser af traumet

For at kunne igangsætte en effektiv behandling af PTSD, er det altså vigtigt, at man kan skelne mellem de naturlige akutte belastningsreaktioner – og så symptomerne på PTSD.

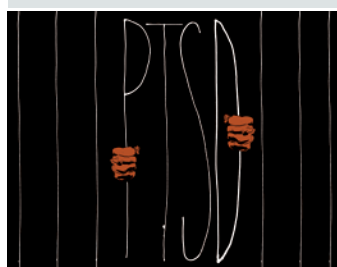
– Modsat fx sorg, depression eller angst er det, der kendetegner netop PTSD, at man genoplever traumet i nutiden – og at man halve eller hele år efter bliver ved med at få billeder, tanker, flashbacks og mareridt om det, man har oplevet. Derfor varer symptomerne på PTSD også længere end de tre måneder, det typisk tager for et menneske at komme sig efter en akut belastningsreaktion, siger Casper Aaen.

Mens akutte belastningsreaktioner ofte behandles medicinsk, skal PTSD først og fremmest behandles med ord. En af de mest anerkendte metoder, PTSD prolonged exposure, som bl.a. bruges i forsvaret, på krisecentre og i misbrugsbehandling, går ud på at få personen med PTSD til at tale åbent og gentagne gange om den episode, der har udløst traumet.

– Med PTSD sker der ofte det, at man isolerer sig, undgår at tale om det, der gør ondt og ikke deltager aktivt i hverken arbejds- eller privatlivet. Men den evidensbaserede prolonged exposure-metode, som er skræddersyet til mennesker med PTSD, går netop ud på, at den PTSD-ramte skal genfortælle den traumatiske historie både højt til sig selv og til mennesker, som er kærlige og støttende. Det hjælper til at stoppe undvigelsesadfærden i hverdagen, og mange får det markant bedre efter behandlingen og lærer at leve uden at være generet af den traumatiske oplevelse, siger Casper Aaen. ■

Tema om PTSD

I dette og de kommende numre sætter Socialpædagogen fokus på PTSD. Artiklerne samles på www.socialpædagogen.dk/tema. Har du input til temaet, så kontakt Tina Løvbom Petersen på tln@sl.dk eller Maria Rørbæk på mrk@sl.dk

FAMILIEPLEJERE

Vi vil behandles ligeværdigt

For lidt supervision, mangel på faglig anerkendelse og savnet af frirum var nogle af de udfordringer, der blev drøftet på Familieplejernes dag i Socialpædagogerne Kreds Lillebælt, hvor dagens tema var arbejdsmiljø

Tekst og foto: Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Jeg har det altså svært, når jeg ikke bliver taget alvorligt. Når jeg oplever, at jeg ikke bliver lyttet til eller behandlet ligeværdigt af andre fagpersoner – eller når fx sagsbehandlere i kommunen tilbageholder oplysninger om barnet i tavshedspligtens navn. Den mangel på respekt for min faglighed og mit kendskab til barnet er ret belastende.

Sådan lød det fra en af de ca. 20 familieplejere, der 1. september deltog i Familieplejernes dag i Kreds Lillebælt, hvor eftermiddagen var afsat til at sætte fokus på det psykiske arbejdsmiljø for familieplejere. Et emne der på få sekunder satte gang i en livlig snak både i grupper og siden i plenum. For behovet for at dele hverdagens udfordringer og udveksle erfaringer og viden er stor.

– Man er ofte meget alene i hverdagen. Jeg savner mange gange at kunne være sammen med ligesindede – få luft over for andre, som forstår den situation, jeg står i som familieplejer. Den sparring er svær at få andre steder, lød endnu et bud fra en af de diskussionsivrige deltagere.

I løbet af eftermiddagen blev der sat godt med tid af til netop sparring, netværk og udveksling af erfaringer ved bordene.

– Det har været et stort ønske fra styregruppen for familieplejere her i kredsen at sætte fokus på arbejdsmiljø i forlængelse af arbejdsmiljøstrategien, som blev vedtaget på kongressen sidste år. Derfor har vi glædet os meget til den her dag, fortalte Poul Erik Pedersen, der er faglig sekretær i Kreds Lillebælt.

Fordele og ulemper

På temadagen blev de fremmødte familieplejere også introduceret til teori og viden om, hvad der skal til for at skabe et godt psykisk arbejdsmiljø

ved et oplæg af arbejdsmiljørådgiver og arbejdsmiljøforsker Hans Hvenegaard fra TeamArbejdsliv.

– Rigtig mange ting spiller ind på, om man har et godt psykisk arbejdsmiljø. Det handler bl.a. om, hvorvidt man har indflydelse, udviklingsmuligheder og meningsfuldhed i sit arbejde, om man oplever gode samarbejdsrelationer og støtte, om man føler, man bliver anerkendt – og i hvor høj grad man føler sig sikker i sin ansættelse, lød det fra Hans Hvenegaard.

Udover en teoretisk ramme for, hvad der har indflydelse på det psykiske arbejdsmiljø, satte Hans Hvenegaard også fokus på, hvad der er særligt for familieplejere. Og der blev nikket genkendende til hans oplæg hele vejen rundt.

– I arbejder alene, I arbejder grænseløst og bruger jer selv og jeres familie som 'redskab'. I skal på en og samme tid være følelsesmæssigt engagerede og distancerede. I skal arbejde professionelt med barnets biologiske familie, samarbejdspartnere og opdragsgiveren – og I skal have et stort hjerte samt være fleksible og rummelige, sagde Hans Hvenegaard om, hvad der er særligt ved familieplejearbejdet.

I oplægget skitserede han nogle af de faldgrupper, der er ved arbejdet.

– Arbejdet kommer let til at fylde hele livet for jer, og I har ingen til at give jer feedback eller sparring i hverdagen og i særdeleshed i vanskelige situationer. Der er også en fare for, at I knytter jer så stærkt til barnet, at I har svært ved at forholde jer objektivt til barnets behov, sagde Hans Hvenegaard.

Samtidig mindede han deltagerne om nogle af de mange fordele, der er ved at arbejde som familieplejer.

– I har i ret stor udstrækning frihed til selv at planlægge arbejdet. I kan i høj grad selv vælge, hvilke metoder I bruger i arbejdet, I har ingen leder, der stiller krav i hverdagen – og I slipper for kollegasladder og konflikter, som også kan give et rigtig dårligt psykisk arbejdsmiljø, lød det.

Supervision og skiftende sagsbehandlere

Da gruppearbejdet skulle i gang efter dagens teoretiske oplæg, blev der kort og godt stillet et enkelt spørgsmål. Hvilke psykiske arbejdsmiljøudfordringer ser I i jeres arbejde som familieplejere?

Input fra alle deltagere og grupperne blev hængt

Anni Hermansen

Savner frirum

Jeg mangler frirum i mit arbejde. Jeg savner tid til mig selv, tid til min familie – og forståelse fra omverdenen, når jeg igen må melde fra til fx et familiearrangement eller en anden privat aktivitet, fordi jeg ikke har nogen mulighed for aflastning. Det er stressende, når man så sjældent har mulighed for lige at trække vejret og få lidt luft i en hverdag, hvor man er på 24 timer i døgnet. Jeg kunne godt tænke mig at få skrevet aflastning ind i kontrakten, så jeg ved, at det er noget, vi kan regne med.

Hanne Lindholmer

Tavshedspligt udfordrer

Jeg synes, at tavshedspligten er en udfordring – eller rettere måden den bliver forvaltet på. Jeg skal som familieplejer videregive alle data og observationer om barnet, barnets relationer og samvær med forældrene i statusrapporter, men jeg får langt fra al den information, jeg har brug for i mit arbejde. Jeg oplever ofte, at man fra kommunal side dækker sig ind under tavshedspligten og holder oplysninger tilbage. Men jeg vil da respekteres som en professionel, faglig samarbejdspartner på lige fod med fx en socialpædagog i en institution. Jeg vil ikke placeres nederst i hierarkiet, jeg vil behandles ligeværdigt.

Bjarne Clemmensen

Faren for at blive hængt ud

En af de ting, jeg ser som en voksende udfordring, er måden vi risikerer at blive hængt ud i offentligheden på. Fx på de sociale medier, hvor der er flere eksempler på situationer, der er optaget på video og lagt ud – og hvor der så kører en voldsom hetz, der kan være meget belastende. Vi får flere og flere skadede forældre, som har svært ved at håndtere, at deres barn er anbragt, og så skyder de på plejefamilien. Det kan virkelig være en voldsom oplevelse at skulle forsvare sig og stå model til kommentarer og beskyldninger – både online men også i lokalsamfundet, på skolen eller blandt plejebarnets venner og familie.

Ulla Nielsen

Forældresamarbejde stresser

Det kan være stressende, hvis man hele tiden har forældre eller andre pårørende til plejebarnet i telefonen. Mange har jo forskellige diagnoser eller misbrugsproblemer, og de oplever måske et savn, som de så henvender sig til os med. Men der skal det nok defineres bedre, hvorvidt det er sagsbehandlerens eller familieplejerens ansvar at sikre de biologiske forældre den hjælp, de har brug for. Jeg føler ikke, jeg som familieplejer altid er godt nok rustet til at håndtere det pres, der kommer fra den kant, så jeg kunne godt efterlyse større klarhed omkring rammer og ansvar.

Socialpædagogen har spurgt fire af deltagerne på Familieplejerens dag i Kreds Lillebælt om, hvad de ser som de største psykiske arbejdsmiljøudfordringer i arbejdet som familieplejer.

op på en stor opslagstavle, hvor der hurtigt tegnede sig et billede af, at det er de samme udfordringer, der tumles med på tværs af anciennitet, kommune og antal plejebørn.

‘Når myndigheder skifter hænder’, hed et af de udsagn, der kom op at hænge.

– Det handler om, at vi ofte oplever at få en ny sagsbehandler, som ikke nødvendigvis kender barnets sag – og som pludselig sætter spørgsmålstegn ved den måde, man har arbejdet på i mange år. Det er som at skulle godkendes på ny, og det tager tid hver eneste gang at opbygge den nødvendige tillid og få skabt en god dialog, lød det fra en af familieplejerne.

En anden hængte sit bidrag op, hvor der stod ‘Supervision’.

– Vi har ret til supervision, men det er langt fra altid, at vi får det, vi har behov for. En ting er at få faglig supervision – sagssupervision. Noget andet er den form for supervision, der handler om, hvad arbejdet gør ved mig, og hvordan jeg bliver bedre til fx at håndtere følelser i arbejdet – den form for supervision har jeg flere gange oplevet at få afslagt på, og det er da noget af det, jeg har allermost brug for, sagde en deltager.

Usikker fremtid, kommunikation og biologiske børn var andre bud på områder, der udfordrer familieplejerne i hverdagen.

Netop familieplejerens arbejdsmiljø er også temaet på dette års landskonference for familieplejere, der finder sted i Faaborg den 29.-30. september. ■

FAMILIEPLEJERE

Selvom der sker en generel opkvalificering af de almindelige plejefamilier, er det vigtigt, at kommunerne fortsat er opmærksomme på, at de særligt støttekrævende børn og unge, som ellers ville være placeret på en døgninstitution, kræver særlige pædagogiske kvalifikationer af plejefamilien

Jill Mehlbye, programleder, KORA

Behov for uddannelse og støtte

For at en anbringelse af børn med behov for særlig støtte skal gå godt, så kræver det, at plejefamilierne får efteruddannelse, supervision og grundig viden om barnet, viser ny evaluering

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Kun et fåtal af kommunerne har udarbejdet et program for efteruddannelse af plejefamilier – og langt fra alle plejefamilier får tilstrækkeligt med viden og oplysninger om det barn, der skal anbringes. Sådan lyder to af de konkrete udfordringer, plejefamilier med særlige opgaver står overfor, viser en ny evaluering fra KORA, Det Nationale Institut for Kommuner og Regions Analyse og Forskning.

Evalueringen, som er gennemført for Socialstyrelsen, har kigget på kommunernes brug af forskellige typer plejefamilier. Baggrunden er, at et stigende antal børn, der er meget støttekrævende, bliver placeret i familiepleje frem for på en døgninstitution. Samtidig er der en tendens til, at flere kommuner vælger at rekruttere familier blandt de almindelige plejefamilier til at modtage særligt behandlings- og støttekrævende børn og unge.

– Det er en stor og vanskelig opgave, disse plejeforældre har. De har brug for grundig information om barnet inden anbringelsen, en klar handlingsplan og behandlingsplan samt særlig rådgivning og superviserende støtte fra kommunen, siger programleder i KORA Jill Mehlbye, der står bag undersøgelsen.

I evalueringen dækker begrebet 'plejefamilier med særlige opgaver' over to typer plejefamilier: Kommunale plejefamilier, som i kraft af deres særlige kvalifikationer og kompetencer er godkendt til

at have børn i pleje, som har tungere problemer, end børn i plejefamilier normalt har, og specialiserede plejefamilier, der er plejefamilietyper, som kommunerne har udviklet med henblik på børn med helt særlige støttebehov.

Hver tiende forløb afbrydes

Men selvom plejefamilier med særlige opgaver har behov for mere viden og støtte, så er det langt fra alle kommuner, der giver disse plejefamilier de nødvendige planer og informationer, viser KORA's evaluering. Og det kan være en del af forklaringen på, at cirka 10 pct. af plejeforholdene svarende til 31 anbringelsesforløb er blevet afbrudt.

– Selvom der sker en generel opkvalificering af de almindelige plejefamilier, er det vigtigt, at kommunerne fortsat er opmærksomme på, at de særligt støttekrævende børn og unge, som ellers ville være placeret på en døgninstitution, kræver særlige pædagogiske kvalifikationer af plejefamilien, siger Jill Mehlbye.

Ifølge rapporten skyldes de afbrudte plejeforløb i nogle tilfælde også, at barnet var fejlanbragt, at der ikke forelå en grundig beskrivelse af barnets forhold og fx manglede oplysninger om misbrug, kriminalitet og voldelig adfærd hos den unge – eller at plejefamilierne ikke havde de fornødne kompetencer til at løfte opgaven.

Plejefamilierne selv efterlyser især faglig viden om plejebørnenes problemer og deres eventuelle diagnoser, ligesom de også i undersøgelsen giver udtryk for, at de har brug for viden om plejeforholdets påvirkning på plejefamiliens egne børn, og hvordan de håndterer denne påvirkning, når det giver problemer fx i form af jalousi. ■

Undersøgelsen er en del af et samlet projekt, der har evalueret kommunernes anvendelse af plejefamilier med særlige opgaver. Alle rapporter kan ses på www.kortlink.dk/h93b

FASTHOLDELSE

Jeg har været heldig. Jeg har en leder, der virkelig har villet mig – og jeg har fået god støtte fra Socialpædagogerne, så i dag er jeg lykkelig for, at jeg ikke gav op

Lise Hjortshøj, socialpædagog ansat i fleksjob

Fra fyring til fleksjob

Med diagnosen fibromyalgi har Lise Hjortshøj været tæt på helt at måtte opgive sit drømmejob. Men med fuld opbakning fra arbejdspladsen og faglig støtte fra Socialpædagogerne er udsigten til en fyreseddel erstattet af et fleksjob

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Foto: Nils Lund Pedersen

Der er knaldrøde tomater, jalapenos og chilier i alle afskygninger i drivhuset, og uden for bugner de små buske med plukmodne blåbær. Høsten tegner godt på Skaboeshus i udkanten af Nyborg – et bo- og beskæftigelsestilbud under CFD (tidligere Center For Døve) med døgnstøtte til mennesker, der er døve eller svært hørehæmmede, og som har nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne.

Midt i det grønne sidder socialpædagog Lise Hjortshøj på knæ sammen med to af de faste

brugere for at plukke bær til Skaboeshus' egen gårdbutik, hvor det beskyttede beskæftigelsestilbud, Værkstedet Skaboeshus, er fast leverandør af frugt og grønt fra egen have. Og for Lise Hjortshøj er netop arbejdet i det grønne det, der gør hendes job til det perfekte match.

– Oprindelig er jeg landbrugsuddannet og har grønt bevis, men jeg skiftede spor og blev siden uddannet pædagog. Samtidig er jeg opvokset med tegnsprog, fordi min mor er døv – så det her job, hvor jeg kan kombinere de ting, jeg har med i bagagen, er et drømmejob for mig, siger Lise Hjortshøj.

Men rammerne for drømmejobbet har ændret sig markant de seneste par år for Lise Hjortshøj. Siden hun i 2009 blev ansat på fuld tid på Skaboehus har den 47-årige fynbo været igennem en lang, opslidende proces med flere sygeforløb, måneder med afklaring, adskillige møder med kommunen, læger og fagforening og til sidst udsigten til en fyreseddel, før hun i januar i år blev bevilget et fleksjob, fordi hun har fået konstateret sygdommen fibromyalgi (se boks). I dag arbejder hun kun 16,5 timer om ugen.

– Jeg har været ved at give op rigtig mange gange undervejs. Det er så hårdt, når kroppen pludselig ikke længere kan holde til det arbejde, man er glad for. Men jeg har været heldig. Jeg har en leder, der virkelig har villet mig – og jeg har fået god støtte fra Socialpædagogerne, så i dag er jeg lykkelig for, at jeg ikke gav op. Jeg er stadig i mit drømmejob – det er bare på nogle lidt andre vilkår, der tager hensyn til min sygdom, siger Lise Hjortshøj.

Kræfterne slap op

I jobbet som socialpædagog i det grønne område på Skaboehus er arbejdet ofte langt mere fysisk krævende end dagens aktivitet med at nippe bær og pleje tomater. Der skal graves, hives træer op og fodres køer – og de store arealer, der hører til arbejdspladsen, skal plejes og vedligeholdes.

Men i årene efter en problematisk galdestensoperation i 2010 begyndte Lise Hjortshøj gradvist at få sværere ved at kunne klare alt det

Hvad er fibromyalgi?

Fibromyalgi er en sygdom, hvor forstyrrelser i centralnervesystemet medfører en række forskellige symptomer, hvoraf udbredte smerter og hurtig udtrætning er nogle af de mest markante.

Ordet fibromyalgi betyder smerter i sener og muskler. Sygdommen kan på nuværende tidspunkt ikke helbredes. Sundhedsstyrelsen skønner, at ca. tre pct. af befolkningen i Danmark lider af sygdommen.

Sygdommen er anerkendt som en fysisk sygdom af WHO.

Jeg valgte bevidst fra start at være helt åben omkring min sygdom overfor min arbejdsplads, så jeg tog faktisk direkte fra lægen ud til min leder og fortalte hende, hvad der var galt med mig

Lise Hjortshøj, socialpædagog ansat i fleksjob

hårde fysiske arbejde. Kræfterne slap lettere op, hun følte sig mere træt i kroppen end normalt, når hun kom hjem fra arbejde – og selvom hun kørte på som altid og supplerede med masser af vitaminpiller og smertestillende medicin, havde hun inderst inde på fornemmelsen, at noget var helt galt.

– Jeg var så træt. Jeg holdt mig oppe, mens jeg var på arbejde, men så snart jeg kom hjem, smed jeg mig på sofaen. Jeg dyrkede mindre sport og havde stort set ikke noget socialt liv, og værst af alt havde jeg konstante smerter i hele kroppen, som bare ikke ville gå væk – især i mine arme, fortæller Lise Hjortshøj.

Det endte med, at hun gik til lægen og blev henvist til en reumatolog (en speciallæge, der beskæftiger sig med gigtsygdomme og sygdomme i bevægeapparatet, *red.*) Her fik hun stillet diagnosen fibromyalgi, som er en kronisk smertetilstand i kroppen.

– Jeg valgte bevidst fra start at være helt åben omkring min sygdom overfor min arbejdsplads, så jeg tog faktisk direkte fra lægen ud til min leder og fortalte hende, hvad der var galt med mig.

Netop den åbenhed har betydet rigtig meget i det videre forløb, fortæller Bettina Juhl Nielsen, som er virksomhedsleder i CFD Nyborg.

– Jeg har været inddraget i hele forløbet, og jeg har oplevet en helt enorm samarbejdsvilje og åbenhed fra Lises side. Det har betydet, at vi i fæl-

lesskab fra det øjeblik, diagnosen blev stillet, har kunnet arbejde målrettet for at finde den bedst mulige løsning, siger hun.

Hjerterytmeforstyrrelser gjorde udslaget

Som hun sidder der med sine hurtige grønne fingre, er smerter og sygdom langt fra det, man forbinder med Lise Hjortshøj. Fibromyalgi er ikke en sygdom, som andre nødvendigvis kan se.

– Jeg er et menneske, der aldrig udadtil viser smerter. Og sådan havde jeg det også, da jeg havde fået stillet diagnosen og vidste, at der faktisk var en årsag til, at jeg havde ondt og var så ufattelig træt i kroppen. Men jeg ville bare så gerne kunne fortsætte på fuld tid som før – og prisen betalte jeg så privat, for alle kræfter gik til at passe mit arbejde, siger hun.

Undervejs i processen oplevede Lise Hjortshøj flere gange, at hun helt umotiveret besvimede og var væk i ganske kort tid. Det var dog ikke noget, hun tænkte nærmere over.

– Jeg troede bare, jeg blev lidt svimmel indimellem, som når man rejser sig for hurtigt op, husker hun.

Men da hun i sommeren 2013 i forbindelse med en ferie mistede bevidstheden et par gange i mere end blot sekunder, blev Lise Hjortshøj for alvor bange for, at det skulle gå rigtig galt.

– Jeg ringede 112, og de undersøgte mig først for, om jeg havde haft en hjerneblødning. Men det viste sig, at jeg havde en hjerterytmeforstyrrelse, der gjorde, at mit hjerte nogle gange gik helt i stå. Jeg var så bare heldig, at hjertet af sig selv gik i gang igen de gange, jeg besvimede.

Lise Hjortshøj fik indopereret en ICD, som er en avanceret pacemaker, der kan give elektrisk stød ved livstruende anfald af hurtig hjerterytme. Hun var sygmeldt i halvanden måned – men da hun igen vendte tilbage til jobbet på Skaboeshus, sagde kroppen fra.

– Jeg kæmpede nok alt for længe for at holde fast i mit job, men til sidst kunne min krop simpelthen ikke mere, siger hun.

Hurtig afklaring er afgørende

Den røde tråd i CFD's sygefraværspolitik er, at man ønsker at være en socialt ansvarlig arbejdsplads med fokus på omsorg, nærvær og fastholdelse. I forvejen er der på Skaboeshus ansat tre

Fakta om Skaboeshus

Skaboeshus er et bo- og beskæftigelsestilbud med døgnstøtte, hvor der ydes socialpædagogisk støtte til personer, der er døve eller svært hørehæmmede, og som samtidig fx har nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, psykiatriske lidelser, er døvblinde eller døve med nedsat syn eller andre problemstillinger.

Der er 26 døgnpladser på Skaboeshus. Derudover er der indskrevet ca. 36 brugere ved Værkstedet Skaboeshus – et aktivitets- og samværstilbud i beskyttede omgivelser. Her kan brugerne vælge sig ind på syv forskellige linjer: it- og computerskrot, træværksted, køkken og café, kreativt værksted og gårdværksted, skovarbejde, økologisk landbrug samt væksthushus, park og anlæg.

Hos os er det vigtigt, at en medarbejder i fleksjob ikke sidder på kontoret, men derimod opretholder brugerkontakten og tegnsproget – og er mest muligt ude og arbejde med brugerne

Bettina Juhl Nielsen,
virksomhedsleder, CFD Nyborg

medarbejdere i fleksjob, og som leder ved Bettina Juhl Nielsen godt, at jo længere tid, man er væk fra arbejdspladsen, jo sværere er det at vende tilbage.

– En hurtig indsats er helt afgørende, og både Lise og jeg havde fra start et klart ønske om at finde en løsning, der gjorde det muligt for Lise at bevare sin tilknytning til os. Vi kendte hendes kompetencer og ressourcer, vi vidste, hun var skræddersyet til det her job, og i hele processen viste Lise virkelig, hvor meget hun ville os. Hun var ærlig, åben og samarbejdede 100 pct. – selv når hun var rigtig syg, siger Bettina Juhl Nielsen.

Som virksomhedsleder tog hun initiativ til at kontakte til kommunen, og i slutningen af 2013 fik Lise Hjortshøj tilknyttet en fastholdelseskonsulent. Samtidig blev også Socialpædagogerne inddraget i sagen.

– Vi har haft et rigtig godt samarbejde med Lises fagforbund. Men vi oplevede, at jobcentret var lang tid om at få afklaret, hvilken retning og indsats der skulle til, for at få landet den her sag. Det var den faglige konsulent fra Socialpædagogerne, Lise selv og os som arbejdsplads, der hele vejen tog initiativ til at komme videre. Lise blev afprøvet i flere omgange i andre afdelinger her på Skaboeshus – og faktisk nåede vi helt dertil, at vi besluttede at opsigte Lise, inden der endelig blev fundet en løsning, fortæller Bettina Juhl Nielsen.

Også Lise Hjortshøj selv var godt frustreret undervejs i processen, hvor hun bl.a. blev afprøvet inden for et andet arbejdsområde på Skaboeshus og arbejdede i knap fem måneder i en af døgnafdelingerne.

– Det kræver utrolig mange ressourcer at være syg. At blive godkendt til fleksjob er et langt forløb, hvor man igen og igen skal afklares for at se, hvad man kan holde til. Og hele tiden går man med frygten for, at man ryger ud, fordi man ikke kan holde til det, siger hun.

Retur på nedsat tid

Lise Hjortshøj måtte til sidst erkende, at hun ikke kunne holde til at arbejde på fuld tid i døgnafdelingen, og juni 2014 rykkede hun tilbage til Værkstedet Skaboeshus og sit oprindelige job – denne gang på nedsat tid. Men samtidig blev hun indkaldt til en tjenestelig samtale, hvor hun fik besked fra ledelsen om, at der var behov for en endelig afklaring, hvis det skulle lykkes at undgå en afskedigelse.

– Med fornuften kunne jeg godt forstå, at det ikke kunne blive ved, fordi jeg havde så meget sygefravær. Men jeg gik rundt og havde så ondt i maven, fordi frygten for en fyreseddel hele tiden lå og lurede, siger Lise Hjortshøj.

En ny afklaring blev sat i gang, hvor hun fik tilknyttet en virksomhedskonsulent og blev afprøvet i en periode på 13 uger.

– Hver eneste dag udfyldte jeg skemaer, hvor jeg vurderede mine smerter på en skala fra 1 til 10 og beskrev min hverdag. Jeg fik også besøg af en ergoterapeut både privat og på jobbet, som skulle observere, hvad jeg kunne og ikke kunne. I hele

BRUGERKONTAKT Som fleksjobansat bruger Lise Hjortshøj det meste af sin arbejdstid på brugerne. På den måde holder hun både tegnsproget ved lige – og øser ud af sin store erfaring med have- og landbrugsarbejde. Som i dag, hvor der plukkes blåbær til den lokale gårdbutik.

forløbet havde jeg samtidig tæt kontakt til min sagsbehandler i Socialpædagogerne, siger hun.

Forløbet blev afsluttet med den sidste samtale hos kommunens rehabiliteringsteam, og her fik Lise Hjortshøj at vide, at hun havde mulighed for at blive ansat i et fleksjob på Skaboeshus per 1. februar 2015.

– Jeg spurgte dem igen og igen, er det rigtigt? Er det rigtigt? Det var så stor en lettelse, at jeg næsten ikke turde tro på det. At få at vide, at man godt kan blive i sit job – selvom det selvfølgelig er på helt andre vilkår, siger hun.

I gang med at omstille sig

At blive godkendt til et fleksjob er én ting. Noget andet er at arbejde i de normale arbejdspladssrammer på andre vilkår end før. Og selvom Lise Hjortshøj er glad og taknemmelig for stadig at være tilknyttet Skaboeshus, er hun også bevidst om, at ordningen har sine udfordringer.

– Jeg er heldig – det ved jeg godt. Jeg har fået mulighed for at blive på min arbejdsplads omgivet af gode kolleger og borgere, det ved mit hoved udmærket godt. Men mit hjerte græder stadig over, at jeg ikke kan alt det, jeg gerne vil. At min hverdag og mit arbejdsliv er fuld af begrænsninger. Jeg ser det lidt om en lang sorgproces, som jeg stadig befinder mig midt i, siger hun og tilføjer, at

hun i hele forløbet har oplevet stor opbakning og forståelse fra kollegerne.

Ud over de begrænsninger, der ligger i, at Lise Hjortshøj ikke rent fysisk kan udføre alle arbejdsopgaver, er hun også blevet frataget flere administrative opgaver. Og det er en del af aftalen, fortæller Bettina Juhl Nielsen.

– De timer, Lise er her, de skal gå til brugerkontakt og kerneopgaven. Det betyder, at alt det, der hedder kurser, undervisning, møder, handleplaner og supervision, kommer i anden række. Det er svært at indgå på lige fod med kollegerne, det er jeg godt klar over. Man arbejder jo i færre timer. Men hos os er det vigtigt, at en medarbejder i fleksjob ikke sidder på kontoret, men derimod opretholder brugerkontakten og tegnsproget – og er mest muligt ude og arbejde med brugerne, siger hun.

Og det er Lise Hjortshøj på denne smukke sensommerdag, hvor to af de haveinteresserede brugere nyder godt af hendes store erfaring med at få det bedste ud af jorden.

– Mine dage afhænger meget af, hvor stort et overskud jeg har. Er det en god dag, kan jeg godt finde på at gå med til et møde bare for ikke at blive hægtet helt af den del af arbejdet. Andre dage handler det om at holde til de timer, jeg har – for ingen kan jo se på mig, at min krop er på konstant overarbejde, siger Lise Hjortshøj. ■

FASTHOLDELSE

Spil med åbne kort

Vil man i mål med at fastholde en sygdomsramt medarbejder på arbejdspladsen, er samarbejde og åbenhed nøglen, lyder det fra faglig konsulent i Socialpædagogerne

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Det er sundest for os at gå på arbejde – det viser alle undersøgelser. Derfor er det så utrolig vigtigt, at vi gør alt, hvad der er muligt for at fastholde medarbejdere, der rammes af sygdom og risikerer at ryge helt ud af arbejdsmarkedet. Vi har en pligt til at holde fast i det sociale ansvar – både arbejdsgiver, kommune og os som fagforening.'

Sådan siger faglig konsulent Anne-Marie Maarbjerg fra Socialpædagogerne Storkøbenhavn. Hun har været bisidder og sparringspartner for Lise Hjortshøj i hele forløbet – og er i dag glad for, at det er landet på en fleksjobordning (se artiklen 'Fra fyring til fleksjob' på side 16).

– Det allervigtigste ord i den her sag er arbejdspladsfastholdelse. Og det handler om hele tiden at fokusere på, hvad man kan gøre for at fastholde medarbejderen, hvad enten det så er ved at ændre arbejdsopgaverne eller fjerne noget af det, der belaster, så vedkommende bliver mindre syg og kan holde til at arbejde, siger Anne-Marie Maarbjerg.

Og for at opnå fastholdelse, skal der åbenhed og samarbejde til, fastslår hun.

– Hvis en arbejdsgiver skal arbejde aktivt for at fastholde en medarbejder, så skal de jo vide, hvad de har med at gøre. Derfor er min anbefaling til medlemmerne altid, at de skal spille med åbne kort. De skal gå til sygefraværssamtalen, rundbordssamtalen eller mødet på jobcentret, også selvom de synes, det er svært og hårdt. For det hele bliver meget nemmere, når der er åbenhed omkring tingene.

Tovet var ved at bryde

Netop diagnosen fibromyalgi kan være en udfordring, fordi lægerne ikke altid er helt enige om sygdommen. Nogle mener, som Anne-Marie Maarbjerg udtrykker det, at lidelsen 'sidder mellem ørerne' – mens andre ser det som en fysisk sygdom.

– Jeg mærkede det allerede ved den første rundbordssamtale, hvor vi sad over for repræsentanter fra kommunen og arbejdspladsen – og hvor meldingen fra kommunen lød, at fibromyalgi jo er en svær diagnose. Min rolle har derfor handlet meget om at være Lises advokat, sørge for at holde mødet oppe hos hende, når hun var ved at give op og hele tiden skubbe på i processen, fortæller hun.

Ikke mindst i slutningen af 2014 var der behov for at sætte skub i tingene i Lise Hjortshøjs forløb, fordi arbejdspladsens tålmodighed var ved at rinde ud.

– Arbejdspladsen har i det her tilfælde hele tiden troet på en løsning, og de har virkelig villet Lise. Så da jeg fornemmede, at tovet var ved at bryde, ringede jeg til kommunen og sagde, at ville de være med til at fastholde Lise, så skulle der rykkes nu. Der må vi godt som fagforening presse på, for vi bliver lyttet til, siger Anne-Marie Maarbjerg, som generelt oplever, at det er blevet sværere at få et fleksjob.

– Arbejdspladsernes tolerancetærskel i forhold til sygefravær er blevet mindre, og det tager også længere tid at blive indstillet til et fleksjob. Man skal regne med, at der gå minimum et år med at afprøve de sociale kapitler – og i den proces gør vi som faglige konsulenter alt, hvad vi kan for at guide medlemmerne og agere som sparringspartnere, siger Anne-Marie Maarbjerg. ■

Da jeg fornemmede, at tovet var ved at bryde, ringede jeg til kommunen og sagde, at ville de være med til at fastholde Lise, så skulle der rykkes nu

Anne-Marie Maarbjerg,
faglig konsulent,
Kreds Storkøbenhavn

Fakta om fleksjob

En ansættelse i fleksjob betyder, at der tages hensyn til, at medarbejderens arbejdsevne er begrænset. Arbejdet tilrettelægges derfor ud fra medarbejderens behov for at blive skånet. Arbejdsgiveren betaler løn for den reelle arbejdsindsats og modtager derudover et tilskud fra kommunen.

For at kommunen kan bevilge et fleksjob skal tre betingelser være opfyldt:

- Man skal være under pensionsalderen.
- Kommunen skal vurdere, at ens arbejdsevne er varigt og væsentligt nedsat.
- Alle muligheder for at bevare tilknytning til arbejdsmarkedet på normale vilkår skal være undersøgt.

NOTER

Anbefalinger til evalueringer på socialområdet

Selvom der på socialområdet er et stort behov for at kende de økonomiske konsekvenser og effekten af de indsatser, der anvendes, har evalueringer og effektmålinger ikke fundet stor anvendelse. Det er baggrunden for, at Socialstyrelsen har bestilt KORA – Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning – til at udarbejde en række anbefalinger til samfundsøkonomiske evalueringer på det sociale område. Formålet med anbefalingerne, der udgives i en samlet rapport, er at højne gennemsigtighed, kvalitet og sammenlignelighed på tværs af de økonomiske evalueringer. Anbefalingerne giver konkrete anvisninger inden for syv områder, der bl.a. handler om formålet med indsatsen, hvordan man vil måle og modellere indsatsens effekt, hvilke input og konsekvenser man inddrager og udelader i evalueringen, og hvordan man håndterer den usikkerhed, der er forbundet med evalueringstypen. Læs hele rapporten med anbefalinger på www.kortlink.dk/had4

tln

App med råd om psykisk førstehjælp

Hvad gør man, hvis en kollega har det rigtig skidt? Hvis vedkommende er trist, indelukket eller kortluntet – og i det hele taget opfører sig anderledes end normalt? Nu er der hjælp at hente i en ny gratis app, som Psykiatrifonden og Trygfonden står bag. App'en, der hedder P1h, beskriver, hvordan man kan nærme sig den person, der har det skidt – og hvordan man bedst hjælper. Det kan være, at personen oplever angst, stress, depression eller en anden psykisk sygdom, og budskabet er, at der altid er noget, man kan gøre for at hjælpe. Ifølge chefpsykolog i Psykiatrifonden Michael Danielsen ønsker rigtig mange mennesker at hjælpe, men de er ofte bange for at gøre noget forkert – og derfor kan kendskab til psykisk førstehjælp være den afgørende forskel. App'ens gode råd kan naturligvis også bruges over for andre – fx en ven eller et familiemedlem. P1h findes både til Android og iPhone.

tln

Flere overnatter på herberger og forsorgshjem

Efter en årrække med fald i antallet af brugere af boformer efter Servicelovens § 110 (herberger, forsorgshjem mv.), viser den nyeste årsstatistik fra Ankestyrelsen, at der i 2014 er sket en stigning i antallet af brugere. I 2013 var der 6.178 brugere, mens der i 2014 var 6.369 brugere – svarende til, at 191 flere personer har benyttet et herberg, forsorgshjem eller lignende. Årsstatistikken viser også, at over halvdelen af brugerne kom af eget initiativ, mens 17 pct. blev henvist fra en kommune eller en anden § 110-boform. Ca. en tredjedel af alle brugerne i 2014 var førstegangsborgere – og i gennemsnit varer et ophold på 56 dage.

tln

Rettelse: Østbæk blev til Østbirk

I sidste nummer af Socialpædagogen bragte vi artiklen 'Socialpædagogerne til forsvar for den danske model', der handler om Socialpædagogernes blokade mod Østbækhuset i Ølgod. I artiklen omtales Østbækhuset både med sit korrekte navn – og fejlagtigt med navnet Østbirkhuset. Der findes ingen institution med navnet Østbirkhuset. Vi beklager fejlen.

Red.

BESPARELSER

Bekymring for pædagoguddannelsen

Regeringen har meldt ud, at der skal spares på uddannelsesområdet. Socialpædagogerne og PLS frygter for pædagoguddannelsen

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

I løbet af de næste fire år skal der spares 120 mio. kr. på pædagoguddannelsen. Sådanne lyder beregningen fra formanden for Danske Professionshøjskoler, Harald Mikkelsen.

Han har haft lommeregneren fremme efter, at regeringen har meldt ud, at der samlet skal spares milliarder på uddannelse i form af en årlig besparelse på to pct., der skal ramme bredt på professionshøjskoler, gymnasier, universiteter og andre uddannelsessteder. I en kommentar på VIA UC's hjemmeside skriver Harald Mikkelsen:

‘To pct. lyder måske ikke af så meget, men de skal ses i forhold til, at professionshøjskolerne allerede har effektiviseret og optimeret de seneste år. Ser man på konsekvensen for pædagoguddannelsen, som er landets største videregående uddannelse, vil det betyde en besparelse de næste fire år på samlet 120 mio. kr., og derefter en årlig besparelse på over 45 mio. kr. fra 2019 og fremefter.

Presset stiger

Fremtidsperspektivet vækker bekymring hos både Socialpæ-

dagogerne og de pædagogstuderende.

Socialpædagogernes næstformand Marie Sonne påpeger, at der tværtimod er brug for ressourcer til at forankre den nye, specialiserede uddannelse. Endvidere hæfter hun sig ved, at pædagoguddannelsen i forvejen er presset både på timetal og på færrest kroner pr. studerende:

– Det pres bliver forstærket, hvis der skal spares yderligere. Vi frygter, at besparelserne vil betyde dobbelt så store hold til samme antal lærere og flere auditorie-forelæsninger frem for regulær undervisning. Hvis vi skal sikre en faglig solid pædagoguddannelse, så er der ikke plads til flere besparelser, men tværtimod brug for at styrke kvaliteten og forskningen.

I Pædagogstuderendes Lands sammenslutning, PLS, siger faglig sekretær Katrine Aagaard:

– Vores uddannelse er allerede underfinansieret. Timetallet er helt i bund, vejledning og feedback er mangelfuld, og underviserne har ikke tid til at læse vores opgaver. Jeg kan ikke se, hvordan der kan spares mere.

Uddannelsesminister Esben Lunde Larsen (V) ser derimod anderledes på sagen. Om den generelle besparelse på hele uddannelsesområdet siger han til Politiken:

– Selvfølgelig har det konsekvenser. Men der er ingen, der skal bilde mig ind, at de institutioner, der i dag er kornfedt, ikke også kan stramme op. Uddannelsesområdet skal holde for ligesom alle andre områder. ■

VOLDSOFRE

Peter fik ingen erstatning

Peter Mogensen blev overfaldet med en grensav og fik kroniske smerter, men det gav ingen erstatning. Erstatningsnævnet har nemlig ændret praksis, så man kun kan få erstatning, hvis volden er politianmeldt inden for 72 timer

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Ingen politianmeldelse – ingen erstatning. Så enkel er Erstatningsnævnets begrundelse for, at 42-årige 'Peter Mogensen' ikke skal have erstatning for den voldsepisode, der bl.a. har givet ham kroniske smerter i nakken, hovedet og skulderen.

– Hvis jeg kendte konsekvensen og kunne gøre det om, ville jeg ikke tøve to sekunder med en politianmeldelse, men dengang troede jeg, at jeg gjorde det rigtige. Og jeg synes, at det er dybt uretfærdigt, at jeg skal blive ramt af sådan en formalitet. Der er masser af anden dokumentation for overfaldet, fortæller Peter Mogensen.

Som vi skrev i sidste nummer af Socialpædagogen, har Erstatningsnævnet ændret praksis, så der kun udbetales erstatninger til ofre for vold på arbejdspladsen, hvis volden er blevet politianmeldt inden for 72 timer. Tidligere har der ellers været praksis for at dispensere for 72-timers-kravet, når volden blev begået mod personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner, fordi pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.

Men nu er den praksis altså ændret, og det kan få store økonomiske konsekvenser for socialpædagoger, der bliver

udsat for vold på arbejdet. Allerede nu har det betydning for i omegnen af 20-30 medlemmer af Socialpædagogerne, hvoraf Peter Mogensen er den ene.

For to et halvt år siden gik en 15-årig dreng til angreb på ham, da de sammen var på udflugt fra det socialpædagogiske tilbud, hvor Peter Mogensen var ansat, og hvor drengen var anbragt.

– Der var lavet en forebyggelsesplan på ham, fordi han tit kunne have en udadreagerende og næsten psykotisk adfærd, og jeg fulgte forebyggelsesplanen ved fx at prøve at tale beroligende til ham og holde afstand, men da han fik fat i nogle have-redskaber fra en trailer, gik det galt. Det var på en parkeringsplads, og jeg troede, han var bag en bil, da han pludselig kom farende fra den modsatte side med en stor grensav i hånden. Han råbte: 'Kan du se, hvad jeg har her? Ved du hvad, jeg kan bruge den til? Til at slå dig ihjel med'. Han vejede omkring 130 kilo og var næsten to meter høj, så jeg blev bange. Jeg prøvede at få grensaven fra ham og i tumulten væltede han ned over mig. Jeg kunne med det samme mærke smerten i skulder, nakke og hofte, men jeg fik også øjenkontakt med ham. Og så var det som om, det psykotiske forsvandt. Han begyndte bare at tudbrøle, og jeg var nødt til at fokusere på at trøste ham.

Trøstede i bilen

I bilen på vej hjem var drengen meget ked af det.

– Du politianmelder mig ikke, vel, spurgte han.

Og så svarede Peter Mogensen udglattende:

– Nej, nej, det tror jeg ikke. Tag det nu roligt. Der sker nok ikke noget.

I dag har Peter Mogensen bittert fortrudt den manglende politianmeldelse, for med den

i hånden kunne han have fået erstatning for overfaldet.

– Og jeg synes godt nok, at jeg har betalt en høj pris. Jeg har kroniske smerter i bl.a. nakke og skulder, og selvom jeg stadig kan arbejde 37 timer om ugen, sker det med en særlig flexordning, hvor jeg kan holde pauser i løbet af dagen og så til gengæld fx arbejde i weekenden. Jeg har mistet så meget af mit sociale liv, fordi mit overskud er mindre, og sidste juleaften måtte jeg fx tilbringe fire timer med at ligge på sofaen på grund af smerter, siger han.

Der er flere grunde til, at Peter Mogensen undlod at politianmelde. For det første var han ikke klar over konsekvensen, for det andet opfattede han det som et arbejdsgiveransvar og for det tredje mente han, det ville gå ud over relationsarbejdet med drengen.

– Jeg havde brugt flere år på at opbygge en tillidsfuld relation til ham, og mit fokus var hele tiden at få ham til at ændre sit meget

negative selv billede, sådan så jeg konstant lagde vægten på det positive frem for det negative, og fx altid påpegede det, han gjorde godt. Og med den personlighed, han har, skulle der ikke særlig meget til, før han mistede tilliden. Så jeg tænkte, at en politianmeldelse ville være ødelæggende for vores forhold.

Som udgangspunkt mener Peter Mogensen slet ikke, der bør være krav om politianmeldelser – men skal det til, bør det være et arbejdsgiveransvar.

– Det kan ikke være rigtigt, at den enkelte pædagog, der er blevet udsat for vold, også skal have ansvaret for at politianmelde. Hvis det er arbejdsgiveren, der anmelder, er det også nemmere at bevare den gode relation, fordi det så ikke bliver så personligt.

Socialpædagogerne har klaget over Erstatningsnævnets afslag til Peter Mogensen. ■

Peter Mogensen optræder under pseudonym.

Fælles kamp for bedre forhold

Socialpædagogerne er gået sammen med tre andre fagforbund for at kræve bedre forhold for ansatte, der bliver udsat for vold på arbejdet. Socialpædagogerne, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd og FOA har skrevet et brev til beskæftigelsesministeren og justitsministeren. Her påpeger de problemet med kravet om en politianmeldelse inden for 72 timer og skriver:

'Det er ikke en acceptabel retstilstand, at ansatte, som udsættes for vold på jobbet, er nødsaget til at politianmelde og eventuelt føre retssag mod den borger, som de er ansat til at støtte, pleje og drage omsorg for.'

Fagforeningerne foreslår, at der etableres en udvidet ansvarsforsikring på arbejdspladser, som dækker ansatte, der udsættes for vold og trusler.

GRAVIDE MISBRUGERE

Vi har selvfølgelig et stort ansvar over for det ufødte barn, for alkoholskader kan være invaliderende for livet. Dog tror jeg, at tvangstilgang kan være lige så negativ. Jeg tror nemlig, det kan afholde misbrugere fra at søge hjælp

Benny Andersen, formand, Socialpædagogerne

Som udgangspunkt er jeg også imod tvang, men et ufødt barn har bare ikke tiden med sig. Så ja, jeg går ind for at mødre tvangsbehandles så længe de er gravide af hensyn til det ufødte barns tarv

Nicky Bondesen, debattør, Socialpædagogens facebookgruppe

Livlig facebook-debat om tvang

Bør loven ændres, så gravide misbrugere kan låses inde for at hindre skade på det ufødte barn? Det spørgsmål har skabt heftig debat blandt socialpædagoger

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Jal! Gravide misbrugere bør kunne tvinges til ikke at gøre skade på deres ufødte barn. Nej! Tvang er som udgangspunkt en altødelæggende metode. Så forskellige er meldingerne i Socialpædagogens facebookgruppe, hvor der har været en livlig debat om spørgsmålet: Bør gravide kunne tvinges væk fra misbrug?

Spørgsmålet er aktuelt, fordi Socialministeriet og Sundhedsministeriet snart udgiver en rapport, hvori en arbejdsgruppe belyser mulighederne for at tilbageholde gravide misbrugere. Ifølge Politiken indebærer det mest vidtgående forslag, at gravide skal kunne låses inde mod deres vilje for at forhindre stof- eller alkoholmisbruget. Beslutningen skal tages af et kommunalt, politisk udvalg – svarende til de udvalg, der i dag kan træffe beslutning om

tvangsfjernelse af børn. Socialpædagogernes formand Benny Andersen siger til Ritzau:

– Vi har selvfølgelig et stort ansvar over for det ufødte barn, for alkoholskader kan være invaliderende for livet. Dog tror jeg, at tvangstilgang kan være lige så negativ. Jeg tror nemlig, at det kan afholde misbrugere fra at søge hjælp.

I ganske få tilfælde mener Benny Andersen, at tvang kan være den sidste udvej for at redde barnet, men som udgangspunkt tror han, at motivation er mest effektivt.

– Samfundet skal gribe ind for at hjælpe, men jeg tror, at det er langt vigtigere at motivere end at tvinge. Vi skal sørge for, at misbrugerer får støtte til at træffe de rigtige beslutninger og tage ansvar for sit eget liv. Hvis ikke vi motiverer kvinden til at ændre sit liv på eget initiativ, men derimod tvinger hende ind i stoffrihed, så kan det være svært for hende at have lyst til at være mor og tage ansvar, når hun får barnet.

Med- og modvind

I facebook-debatten får Benny Andersens synspunkt både med- og modvind. Fx skriver Anne-Marie O. Thomsen:

– Meget enig i formand Benny Andersens måde at

perspektivere. Der ses allerede spæd- og småbørn, som har taget livsvarig skade af den hårdhændede måde, kommunens sagsbehandlere og sygehusvæsenet behandler udsatte gravide på.

Mens Nicky Bondesen fx skriver:

– Som udgangspunkt er jeg også imod tvang, men et ufødt barn har bare ikke tiden med sig. Så ja, jeg går ind for at mødre tvangsbehandles, så længe de er gravide, af hensyn til det ufødte barns tarv.

Per De Fries Andreasen ligger på linje og skriver:

– Ret beset er det til enhver tid barnets tarv, som skal varetages. At udsætte et ufødt barn for stofmisbrug er omsorgssvigt i højeste potens. Og umiddelbart synes jeg, det vil være en god idé med skærming af gravide stofmisbrugere. Det må bare aldrig være en 'kold tyrker', men skal følges op med rådgivning, afgiftning og massiv støtte.

Etisk diskussion

En af dem, der taler kraftigt imod indførelse af tvang, er Chris Herd. Hun skriver bl.a.:

– Tvang, magt, ydmygelse, kontrol, sanktioner, trusler. Hvordan er det lige mennesket reagerer over for disse

adfærdsformer? Disse kvinder vil flygte og skjule sig, og så vi er fuldstændig ude af billedet. Vi skal hjælpe med empati. Vores samfund skrider, hvis vi ikke holder en vis etisk standard.

Lene Veldt Pedersen bakker op:

– Hvis etikken skrider for de ansatte, der arbejder med mennesker, skrider alt. Det er ikke målet og barnets tarv, der er det vigtigste. Det er etikken, som skal drive alle beslutninger. Man er nødt til at hæve sig op på et meta-niveau. Ellers gør man ofte mere skade end gavn. Også selvom man redder nogle børn fra skader.

Louise Nielsen er til gengæld helt uenig:

– Etikken skrider ikke, når man som første prioritet vil varetage barnets tarv. Mødrene skal have den bedste og mest humane hjælp, som kan gives, men det må aldrig blive på bekostning af børnene. Disse 'nogle børn', som desværre er født med varige skader, vil tænkeligt ikke være enige i, at der var blevet gjort mere skade end gavn, hvis deres mødre havde været tvunget til at føde dem uden skader. ■

Hvad mener du selv om spørgsmålet? Deltag i debatten i Socialpædagogens facebook-gruppe.

MÆRKEDAG

Tid til faglig stolthed

Den 2. oktober er Socialpædagogernes Internationale Dag. Det bliver fejret over hele verden, og din arbejdsplads kan også være med

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Det var et ganske særligt øjeblik, da 500 socialpædagoger fra 36 lande rejste sig og gentog sætningen: Yes, we have the finest job in the World! – Ja, vi har verdens bedste job. Det var Socialpædagogernes formand Benny Andersen, der i sin egenskab af præsident for den globale organisation for socialpædagoger, AIEJI, på organisationens kongres i Luxembourg i 2013 fik alle deltagere op at stå og gentage sætningen efter sig.

Og nu skal det siges igen – på mange sprog verden over. Også på dansk. Den 2. oktober er det socialpædagogernes internationale dag, og det bliver fejret både i AIEJI-regi og herhjemme af Socialpædagogerne – og det vil sige af medlemmerne og arbejdspladserne.

– Det er godt og sundt engang imellem at stoppe op, lige klappe hinanden på skulderen og huske at være stolte af vores indsats for samfundets mest udsatte. Og så er det vigtigt at

huske på, at vi som socialpædagoger i Danmark er en del af en måde at gå til verden på, som vi deler med kolleger over hele jorden – uanset hvor forskellige forhold vi arbejder under, siger Benny Andersen.

På det store plan handler det netop om dels at skabe opmærksomhed omkring det socialpædagogiske arbejde i de forskellige lande, og så om at styrke den fælles faglige stolthed. Derfor er sætningen fra Luxembourg-kongressen da også slagordet for dagen:

Internationalt vil medlemmer fra AIEJI-landene bidrage med små film og billeder fra deres hverdag, hvor de fortæller, hvorfor de har 'the finest job in the World'. Filmene vil blive samlet og delt på sociale medier på selve dagen.

Herhjemme starter forbundet i disse dage en konkurrence på Facebook og på Instagram, hvor medlemmer og arbejdspladser op til og på selve dagen opfordres til at dele billeder fra arbejdslivet på forbundets sociale medier. Her er overskriften 'Stolt socialpædagog'.

Forbundets TR'er vil i løbet af en uge modtage et brev med materiale, der kan bruges til at dele arbejdsglæden med kolleger i det ganske land. ■

Se mere om, hvordan du og din arbejdsplads deltager på www.sl.dk/stoltsocialpædagog

NOTER

Bassintræning giver ikke ret til ledsager

Der er ikke hjemmel i Servicelovens § 97 til, at borgere med funktionsnedsættelse selv kan vælge at anvende ordningen til aktiviteter, der er lægeordineret – som fx fysioterapi i form af bassintræning eller ridedfysioterapi. Det fremgår af en ny principafgørelse fra Ankestyrelsen, der slår fast, at selvalgte aktiviteter er omfattet af ledsageordningen, mens ikke-selvalgte aktiviteter ikke er omfattet af ordningen. I den konkrete sag var borgeren berettiget til hjælp efter Servicelovens § 85 om socialpædagogisk støtte, da vedkommende havde en betydelig nedsat fysisk funktionsevne og havde behov for hjælp i omklædningsrummet samt støtte i vandet i forbindelse med lægeordineret bassintræning. I afgørelsen slog Ankestyrelsen fast, at borgeren ikke har ret til at benytte ledsagelse til den lægeordnede træning, som anses som ikke-selvalgte aktiviteter, men at kommunen skal udmåle borgerens socialpædagogiske støtte.

tln

Inspiration til indsatser til børn med handicap

Det er en stor udfordring at sikre et barn med handicap den helt rigtige indsats, der giver barnet udviklingsmuligheder, trivsel og størst mulig mestring i hverdagen. Et nyt hæfte fra Socialstyrelsen giver inspiration til, hvordan man kan tilrettelægge trænings- og rehabiliteringstilbud for børn med handicap i de kommunale daginstitutioner og klubber. Hæftet fokuserer på, hvordan barnet, forældre og det sociale system bedst kan spille sammen om at understøtte barnets udvikling. Formålet er at styrke sagsbehandlere og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) i at vælge de rette tilbud, give forældrene indsigt i forskellige metoder, styrke samarbejdet mellem forældre og tilbud samt styrke forældrene i at støtte barnet i den indsats, barnet modtager. Inspirationshæftet kan downloades via www.kortlink.dk/haca

tln

Socialchefer efterlyser fokus på forebyggelse

Forebyggelse er kun nævnt med en enkelt sætning i regeringsgrundlaget, og det sender et sørgeligt signal. Sådan lyder det fra landsformanden for Foreningen af Socialchefer i Danmark, Helle Linet. I en kommentar på Altinget.dk påpeger hun en række områder, hvor forebyggelse giver god mening. Fx i forhold til børn i problemfyldte familier, der vokser op og selv bliver problemfyldte forældre. Men hvordan skal de lokale beslutningstagere vove at prioritere forebyggelse, når landets centrale beslutningstagere slet ikke har det med i deres arbejdsgrundlag og politiske udmeldinger, spørger hun.

mrk

Vælgere anerkender fattigdom

67 pct. af vælgerne anerkender, at der findes mennesker i Danmark, der har så få økonomiske ressourcer, at de lever i fattigdom. 21 pct. afviser, at der findes fattige i Danmark. Det viser en ny meningsmåling, som Norstat har foretaget for Altinget. Spørgsmålet er aktuelt, fordi socialminister Karen Ellemann (V) endnu ikke har besluttet sig for, om den danske fattigdomsgrænse skal overleve regeringsskiftet. Fattigdomsgrænsen blev indført i 2013 efter en længere debat.

mrk

Ved jobskifte eller varig adresseændring
Ret dine oplysninger på sl.dk/minedata

LÆSERBREVE

Familieplejeområdet: Ja, der sker noget!

Af Kaj Skov Frederiksen, forbundskasserer og politisk ansvarlig for familieplejeområdet

I det ene af de åbne breve fra Styregruppen for familieplejere i Socialpædagogerne Midtsjælland (bragt i sidste nummer af Socialpædagogen) stilles det retoriske spørgsmål: Sker der noget? Og det korte svar er, ja, der sker noget!

Som det konstateres i det åbne brev, har vi haft et særligt fokus på de kommunale familieplejere i form af fx vores henvendelse til samtlige borgmestre og sammenligningen med Ryan Air. Det er ikke tilfældigt, at vi har fokus på de kommunale familieplejere. Der stilles krav om, at der skal være et særligt fokus på bl.a. pension og opsigelsesvarsler, når en kommune ansætter kommunale familieplejere. Netop derfor har der været grundlag for at komme i en positiv dialog med KL om denne gruppes løn- og ansættelsesforhold. Esbjergaftalen er også et udtryk for, at det er muligt at komme i dialog med de enkelte kommuner.

Vores fokus på de kommunale familieplejere er ikke et

udtryk for, at vi har glemt eller ikke prioriterer arbejdet for den store gruppe af 'almindelige' familieplejere. De resultater, vi forventer at opnå for de kommunale familieplejere, vil umiddelbart kunne indgå i arbejdet med at sikre øvrige familieplejere bedre løn- og ansættelsesforhold.

I det åbne brev peges der på, at flere og flere afgørelser slår fast, at familieplejere er lønmodtagere. Det giver os nye kort på hånden i forhold til at få en konstruktiv dialog med KL.

Det er vigtigt, at der bliver tale om en dialog – en dialog, der bygger på en fælles interesse i at have en god, stabil og velfungerende familiepleje. Det er ikke nok, at trække modparten til forhandlingsbordet. Der opnås kun gode resultater ved forhandlingsbordet, hvis begge parter kan se en fordel i en aftale.

Afgørende for en god dialog er naturligvis et godt kendskab til de aktuelle udfordringer, vores medlemmer står med. Derfor har vi taget initiativ til en ny undersøgelse blandt vores familieplejemedlemmer, hvor vi vil forsøge at afdække alle væsentlige spørgsmål på området. Det gælder også

spørgsmålet om, hvorvidt kost og logi-beløbet i øget omfang skal dække andre fornødenheder, som det specifikt rejses i et af de åbne breve.

Undersøgelsen skal også give os et bedre overblik over et arbejdsområde, som jo i sagens natur er meget differentieret. Der er forskel på opgavens karakter alt efter, hvor plejebørnene er i deres liv og hvilke behov de har. Derfor vil løsningen, som vi håber at opnå i dialog med KL, naturligvis heller ikke være den samme for alle familieplejere. Det skal være en løsning med øje for, hvor differentieret arbejdsområdet er.

Vi er i gang, og der sker noget. Nogle vil givetvis sige, at det går for langsomt, men vi fornemmer, at der er ved at være basis for en dialog, der kan bane vejen for resultater. ■

Praksisfærdigheder og dobbeltmoral

Af Søren Virenfeldt

Som noget nyt udbyder Socialpædagogerne nu et kursus til ledige nyuddannede pædagoger med henblik på at kvalificere dem til arbejdet med børn og

unge på opholdssteder og døgninstitutioner. Den tre et halvt årige professionsbacheloruddannelse, som Socialpædagogerne og Benny Andersen havde så travlt med at kritisere Solhavens medarbejdere for ikke at have, er tilsyneladende ikke god nok. De nyuddannede skal straks efter deres uddannelse have mere relevant uddannelse i form af praksisfærdigheder, systematisk hverdagspædagogik osv.

Underligt og dobbeltmoralisk, hvordan Socialpædagogerne nu efterligner Solhaven. For det var jo præcis sådan det forholdt sig med vores uddannelsesopfattelse: professionsbachelorerne var ikke godt nok uddannet til arbejdet med vanskelige unge på opholdsstederne. Så vi allierede os med SPUK og fik opbygget vores egen uddannelse med fokus på praksisfærdigheder, systematisk hverdagspædagogik osv.

Mærkeligt at se, at den socialpædagogiske fagforening, som gjorde sig så store anstrengelser for at fortælle omgivelserne, at de ansatte på Solhaven var uden uddannelse, nu tilbyder vores uddannelse til deres medlemmer. Og det oven i købet i samarbejde med Solhavens gamle partner SPUK. ■

Landskonference i netværket for socialpædagoger, der arbejder på stofmisbrugsområdet

9. – 10. november 2015 på Comwell i Middelfart

Dobbelt så godt – i fremtiden

Dobbeltdiagnoser set ud fra et psykiatrisk perspektiv v. John Schmidt, KABS. At vurdere og fremme motivationen hos mennesker med dobbeltdiagnose v. Søren Søberg, Aarhus Universitet. Forudse fremtiden v. fremtidsforsker Anne Skare Nielsen. Brugernes rettigheder i mødet med behandlingssystemet v. Nanna Godtfredsen, National Gadejurist

Tilmeldingsfrist: 23. september 2015

Yderligere oplysninger og tilmelding: www.sl.dk/stofmisbrug2015

Resiliens – derfor er det mere end robusthed

Af Michel Kikkenborg

Kammerater, så er den gal igen! Jeg er, i mit virke som fællestillidsrepræsentant, igennem den sidste tid flere gange stødt på ordet robust. Bl.a. i udsagn som 'vores medarbejdere skal være mere robuste', 'vi skal skabe en robust organisation' og i denne uge en konference om robuste forandringer.

Men hvad betyder ordet robust egentlig? Ifølge nudansk ordbog er det: modstandsdygtighed over for slid, belastninger eller vanskelige betingelser.

Det lyder jo i princippet godt nok, at arbejdsgiverne gerne vil have mere robuste medarbejdere, men hvad betyder det i virkeligheden? Er det et udtryk for, at medarbejderne er svage og skal kunne klare mere?

Jeg er bange for, at når arbejdsgiverne snakker om robusthed, så handler det om medarbejdere, der skal være modstandsdygtige over for slid, belastninger og/eller vanskelige betingelser, for det er nemlig lige præcis de arbejdsvilkår med konstante forandringer, de byder os socialpædagoger, når vi går på arbejde hver eneste dag!

De vil groft sagt sørge for, at vi socialpædagoger bliver gjort ansvarlige for dårligt arbejdsmiljø, ringe kvalitet, sygemeldinger, stress og meget mere, simpelthen fordi vi ikke er robuste nok...

Men den præmis må vi ikke købe – robusthed er ikke den enkeltes ansvar!

Jeg har igennem en længere periode interesseret mig for begrebet resiliens. Resiliens er kort fortalt en slags modstandskraft imod udefrakommende forandringer eller i pædagogiske termer måske mere robusthed imod ydre påvirkninger. Begrebet er kendt fra fysikkens verden og senere også fra psykologien, hvor der tales om resiliens blandt de børn og unge, der klarer sig godt på

trods af dårlige og uforudsigelige opvækstvilkår.

Resiliens er altså en form for modstandskraft, der gør, at personen/enheden fremstår mere robust end andre og bedre kan klare sig igennem de udfordringer og forandringer, omverdenen byder.

Det, der er spændende ved den nyere tænkning omkring begrebet resiliens, er, at begrebet sættes ind i en kontekst, hvor blikket løftes fra individniveau, og hvor det er systemet eller organisationen, der skal være resiliens. På den måde kan vi flytte ansvaret fra den enkelte medarbejder og i stedet sørge for at gøre vores socialpædagogiske arbejdspladser resiliens og dermed robuste imod forandringer!

For at skabe et resiliens miljø er der ifølge professor Steen Hildebrandt visse egenskaber, der er nødt til at være til stede i organisationen. Der skal vigtigst være nære, betydende relationer, for kun i sådanne kan mennesker udvikle sig meningsfuldt. Og så er medarbejdergruppen nødt til at evne at se virkeligheden i øjnene, have evnen til at improvisere og have evnen til at finde mening med tingene...

Hvis disse faktorer er til stede og den sociale kapital samtidig er høj, så vil organisationen være resiliens og derved være i stand til at modstå udefrakommende modstand og navigere i de forandringer, som omverdenen skaber. Samtidig med at kollektivet ansvarliggøres.

Vi vil nemlig ikke bare have robuste socialpædagoger, vi vil have resiliens arbejdspladser! ■

Michel Kikkenborg er FTR på psykiatriområdet i Region Hovedstaden og medlem af bestyrelsen i Kreds Storkøbenhavn.

- Snakker I på din arbejdsplads om robusthed?
- Er robusthed et fælles ansvar?
- Oplever du, at din arbejdsplads er resiliens?

Deltag i debatten på
socialpaedagogen.dk/prik